«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته . صاحب امتیاز و مدیر مسؤلی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نمرولی
دائرۀ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Տարեկա՛ն 7 մէճտ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2։ — Արտասահման 40 Փր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—Թիւ 313 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 1897 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 6/18 | 23 ՃԷՄԱԶԻ ԽԻՒ. ԱԽԸՐ 1315. | 6 ԹԸՇՐԻՆԸ ՍԱՆԻ 1313 | Բ ՏԱՐԻ Թիւ 313

ԱՆԿԱԽ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

ԼՔԵԱԼ ԿԱՆԱՅՔ (*)

Սպասելով որ մեր օրէնսգէտք երկարօրէն որոշեն մեզ տրուելիք սահմանադրական լաւագոյն ձեւին վրայ, խնդիր մը որ ըստ իս անմիջական դարմանի և օրէնսդրութեան կարօտ է՝ ամուսնական խնդիրն է։ Կարելի չէ առանց յուզուելու կարդալ, առանց սաստիկ զգածուելու, այն գաւառական թղթակցութիւններ որ կ'նկարագրեն հազարաւոր լքեալ կանանց խղճալի դրութիւնն հեռաւոր գաւառաց մէջ։ Նոյն իսկ անոնք աղոց վիճակն, որոց դարման տանիլ կ'խորհուի անդադար, ըստ իս անհամեմատ նուազ դառն է քան այդ դժբախտ կանանցը. վասն զի աղան իր տխուր վիճակին գիտակցութիւնը չունի. եթէ անօթենայ կուլայ, բայց երբ ուտելիք մը տաս, կ'մոռնայ իր ցաւն և կ'խաղայ ու կ'զբօսնու։ Այսպէս չէ սակայն լքեալ կինը, մանաւանդ երբ զաւակներ ունի փոքրահասակ. նա կը մտածէ անդադար թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ իր և զաւակացն ապագան անոնք անօգնական, անտէր, անտիրական։ Այս պարագայից մէջ ապահարզանի խնդիրը կ'ներկայանայ այդ հեռաւոր գաւառաց կանանց համար ո՛չ միայն իբր բնախօսական պէտոյք մը, այլ մանաւանդ կեանքի, հացի խնդիր, ինքնապահպանութեան խնդիր։ Ի՞նչ յանցանք գործած է խեղճ դեռատի կինն այդպիսի դառն ճակատագրի մը հանդիպելու, մինչև ցմահ անգութ, անզգայ երկան մեղքն ինք քաւելու համար. ո՞ր օրէնք, ո՞ր կրօնք այսպիսի անիրաւութիւն կրնայ պահանջել։ Այս պարագայից մէջ, կ'ըսեմ, հնդկական կրօնքն որ կ'տրամադրէ որբեւայրիներն էրիկնուն հետ կրակը նետել, (**) նուազ բարբարոս չէ կրնար համարուիլ քան մեր եկեղեցւոյ օրէնքը. զի այրուողը մէկ անգամցուն զգալով կ'ազատի, մինչ հայ կինը ցմահ անմարելի կրակով, իր զաւակացն անօթութեան և թշուառութեան տառապանքներով ցմահ տառապելու դատապարտեալ է։ Տանդէի անօթութեան աշտարակին սրտաճմլիկ նկարագրութիւնն է գոգցես։ Ես աչօքս տեսած եմ այսպիսի լքեալ կանայք որոց հագած զգեստն իրար բերուած կարուած լաթի անհամար կտորներէ բաղկացեալ է, իսկ տղայք ամառը բոկոտն և կիսամերկ, ձմեռները չեմ գիտեր։ Եւ սակայն քրիստոնէութիւնը մարդասիրի կրօնք չէ՞։ Քրիստոս տառապեալ մարդկութիւնն սփոփելու, սգաւորներն ու այրիները մխիթարելու եկաւ. «Լծեն իմ քաղցր է և բեռն իմ փոքրոգի», ըսած է Նա. մեր անոգի և մեծաւոր եկեղեցականք են որք յաջորդած են գոգցես Նախնի Փարիսեցիներուն՝ որոց համար ըսած է Տէրը. «Դնեն բեռինս ծանունս և դժուարակիրս ի վերայ ուսոց մարդկան, և ինքեանք մատամբ իւրեանց ոչ կամին շարժել զնոսա»։ Քրիստոնէութեան Տարսոնեան փողը կ'գոչէ «Այսուհետեւ չիք խտիր, ո՛չ արուի և ոչ իգի, այլ ամենեքին դուք մի էք (այսինքն հաւասար էք) ի Քրիստոս Յիսուս»։ Բայց այս վարդապետութիւնը մեր մէջ մնալէն տասնեակ դարեր վերջ, արեւելեան գաւառաց մէջ հայ կինը տակաւին ստրուկ արարած մ'է, բերանը մինչեւ կզակը կապուած, խեղճ, տգէտ, մարդամեքենայ ու աշխատութեան և ծնեցման եւ որ այս ամուսնական տառամներու մէջ հարիւրին ութսուն անմեղ զոհ մ'է....։ Ճշմարիտ Տիկին Պիչըր մը պէտք է հայ գաւառացի կանանց ազատագրութիւնը ձեռք բերելու համար, յանուն կրօնի վիզերնին ձգուած շղթան, անուրը բառնալու համար։ Գեղամ կ'առաջարկէ որ յատուկ եկեղեցականներ երթան շրջին պանդուխտներ գտնուած տեղուանք, և խրատեն, համոզեն զանոնք հայրենիք վերադառնալու կամ դրամ ղրկելու իրենց ընտանեաց։ Բայց եթէ չհամոզուին այլ եւս հայրենիք վերադառնալու, ի՞նչ պիտի ընեն իրենց լքեալ ամուսինք և զաւակունք, զայս չըսեր (*)։ Մնաց որ ուրիշ տեսակէտէ մ'ալ աւագ կարեւորութիւն ունի այս խնդիր, այն է հազարաւոր կանայք բնի ամուրիութեան դատապարտելով՝ սերնդագործութիւնը ջնջել, տոհմի անճետ ընել ըսել չէ՞, և կամ ստիպել այդ դառն վիճակին մատնուող կանայք կա՛մ պոռնկելու կամ հաւատափոխ ըլլալու։

Ուստի, ես կ'առաջարկեմ ամուսնութեան անլուծելիութեան սկզբունքէն մի քանի բացառութիւններ ընդունիլ, և օրինագրել ընդհանուր կերպով ամէն նոյնօրինակ պարագայից համար, և ոչ թէ այս կամ այն կաթողիկոսին կամ Պատրիարքին մտահաճութեան համեմատ. վասն զի, նախ՝ հնար չէ որ հեռաւոր գաւառներու անկիւնները մնացած հազարաւոր խեղճ կանայք կարենան լսել տալ իրենց ձայնը մինչեւ Էջմիածին, և Բ.՝ կարելի է որ եթէ այս մասին Թոյլատու Հայրապետ մը ունինք այսօր, վաղն ալ ունենանք Գէորգ Դ.ի նման հակառակ գաղափարէ եղող մը։ Ո՞ւր թողունք Աղթամարայ և այլ կաթողիկոսաց պէս եկեղեցականներու «Եթէ այսքան ստակ տաս, վերստին ամուսնանալու հրաման կուտամ» ըսելով ամուսնալուծման հարկին մէջ գտնուողներուն քթէն բռնելը։ Ուստի, այս ամէնուն իբր դարման, կ'առաջարկեմ հետեւեալ տրամադրութիւնը նոր Սահմանադրութեան մէջ։ «Ազգային իշխանութիւնը պարտաւոր է անյապաղ օրէնք մը սահմանել ամուսնական խնդրոց համար՝ իբր հիմ ընդունելով ինչ ինչ պարագայից մէջ ամուսնալուծութիւնը։ Մխիթար Գօշի օրով մեր նախնեաց մէջ օրինագրուած և սովորութիւն դարձած, և ցարդ Արեւելեան Հայոց մէջ Մայր Աթոռոյ արտօնութեամբ ի գործադրութեան գտնուած տրամադրութիւնները՝ բարեփոխել ի հարկին արդի պահանջմանց համաձայն»։ Բայց եթէ ցյաւիտեան տեւէ վերաքննութիւնն, Աստուած ինք ողորմի, այն ատեն աւելի լաւ կ'ըլլար հիմակուընէ հրատարակել և ի գործադրութեան դնել օրինակի համար սա կերպ օրէնք մը.

(Անվաւեր կամ չեղեալ պսակներն յիշելէ յետոյ,) ամուսնալուծութեան պարագայք հետեւեալներն են.

Ա. Երբ երկու ամուսնոց մին՝ ամուսնական յարկը թողլով եւ հաւատափոխ ըլլալով կամ այլ եղանակաւ ուրիշի հետ կենակցութիւն հաստատած ըլլալը պաշտօնապէս ստուգուի, միւսն, եթէ ուզէ, իրաւունք ունի ամուսնալուծման հրաման ստանալու, որ կ'տրուի Պոլսոյ մէջ՝ Պատրիարքարանէն եւ գաւառաց մէջ Առաջնորդարանէն, ձեռնհաս Ժողովոց վճռով։

Բ. Կնոջ հաստատեալ անհաւատարմութեան պարագայի մէջ՝ եթէ կինը զղջում յայտնէ, ձեռնհաս ատեանը 6ամսեայ պայմանաժամու մէջ կ'ջանայ ամուսնոյն ներողութիւնը ձեռք բերել։ Բայց եթէ սա մերժէ եւ պահանջէ ամուսնալուծում, ատեանը պարտաւոր է ամուսնալուծման հրաման տալ իրեն։ (*)

Գ. Երբ այր մը իր կինն եւ զաւակունքը լքանելով կ'մեկնի, և հեռաւոր աշխարհներ երթալով ո՛չ օրապահիկ կ'ղրկէ եւ ոչ վերադարձի յոյս կուտայ, 5 (կամ 7) տարիէ վերջ կինն իրաւունք կ'ունենայ ամուսնալուծում ձեռք բերել, եթէ կ'ուզէ, տեղւոյն Դատաստանական Խորհրդին եւ Հոգեւոր իշխանութեան միջոցաւ։ Եթէ ամուսինն անյայտ եղած է կամ լուր չէ տար, սա այդ 3 անգամ ծանուցումներ կ'հրատարակուին լրագրաց մէջ՝ վեցամսեայ պայմանաժամով, եւ ապա վճիռը կ'տրուի։ (**)

ՀՈՐՈՑ

(*). — Այս խնդրոյ վրայ Հորոյի գրածներուն լիովին համամիտ ենք, մեք եւս նոյն կարծիքները քանիցս յայտնած ըլլալով Արեւելքի եւ Բիւզանդիոնի մէջ. (Ծ. ԽՄԲ.)

(**). — Անգլիացիք ջնջեցին այս օրէնք [illegible] (Ծ. ԽՄԲ.)

(*). — Բոլորովին անտեղի է արդէն մեր ներկայ ժամանակի կղերէն այսպիսի բան յուսալ։ Ես այնքան տարի է այնքան քարոզ լսած եմ, բնաւ չեմ լսած քարոզ մը, օրինակի համար, ասոր նման բնաբանով մը. «Որ իւրոցն եւ ընտանեացն խնամ ոչ տանիցի, ի հաւատոյն ուրացեալ է և չար քան զանհաւատն է»։ Կա՛յ մի անդադրում Խաչափայտի քարոզ. Խաչափայտի պատմութիւն. այս Երեւման է, այս Վերացման է, այս Գիւտն է, այս Վարագայն է. ա՛լ զըլուխնիս ուռած է այդ պատմութիւններէն, և մինչ զարգացեալ հայն օտարակրօնի մը հետ վէճի բռնուած պահուն՝ կ'ջանայ ցրել անոր առարկութիւնը թէ դուք փայտի կտորը կ'պաշտէք, ասդին լուսաւորեալ եւ հեղինակութիւն ունեցող եկեղեցական մը բեմէն կ'կրկնէ անդադար թէ Ջնէ խաչապաշտ ենք։ Իմ համոզմամբ, մեք աստուածապաշտ ենք եւ ո՛չ խաչապաշտ կամ փայտապաշտ։ Խաչեալը կ'պաշտենք եւ ոչ գործիքն, եւ զայս ըսելու համար չենք կարծեր որ անպատճառ բողոքական եղած կ'ըլլանք։ Այլ, ինչպէս անգամ մը բացատրեց բեմէն ո՛չ նուազ հեղինակութիւն ունեցող մի ուրիշ բարձրաստիճան եկեղեցական, «Խաչը ն՛յուրքէնէ», բայց [illegible] (Ծ. ՀՈՐՈՑ)

(*). — Ամէն սատամոքսի գործ չէ՝ անհաւատարիմ կնիկն առնուլ նստիլ։ Թո՛ղ կուսակրօն կղերն այս մասին ուզածին չափ խոշոր ջարդէ (.՞)։ (Ծ. ԽՄԲ.)

(**). — Հորոյի չնորհած այս պայմանաժամն ալ և իր առաջարկած այս ձեւակերպութիւնն ալ աւելորդ կը թուին մեզ. զի այնքան տարիներ իրենց կինն ու զաւակներն երեսի վրայ ձգելու չափ անսիրտ, տգէտ, անկիրթ, անպիտան մարդիկ նախ և առաջ լրագիր կարդալու չափ զարգացում չունին, և յետոյ, քանի որ իրենց ընտանիքէն անգամ հացագին մը կը խնայեն, այնքան կծծի, ագահ են որ լրագրի դրամ տալն աւելորդ շռայլութիւն կ'սեպեն հարկաւ։ Հետեւապէս, ծանուցում եղեր է կամ ոչ՝ միեւնոյնն է իրենց համար։ Կրօն. Ժողովն, ստուգելուն պէս թէ խեղճ կինն այնքան տարի իրօք երեսի վրայ մնացեր է և էրիկն հոգ չէ ըրեր, պէտք է ազատ կացուցանէ կինն այն ամէն անբնական կապանքներէն, որով Եկեղեցին կաշկանդեր է յանուն կրօնի թշուառութեան մատնուած այն արգահատելի տարածուն։ (Ծ. ԽՄԲ.)

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՍԻԱՄԻ ԹԱԳԱՒՈՐՆ Ի ԳԱՀԻՐԷ

ԳԱՀԻՐԷ, 30 Հոկտ.

Եկաւ ու տեսանք զինքը՝ Պուտտայապաշտներուն վեհապետը, Ն. Սիամական Վեհափառութիւն Բարամինտր Մահա Քուլալոնկորն Ա.։ Եւ յուսախաբութեան ճիշդ հակառակ տպաւորութիւն մ'ունեցանք։ Ախ, այդ «Բարիզեան» հռչակուող թերթերն ինչե՛ր հրատարակեր էին անոր այցելութեան միջոցին ի Ֆրանսա, ի՛նչ զմայլելի պատկերներ, ի՛նչ ֆանթեզիներ անոր ներքին ու արտաքին կեանքին վրայ, ի՛նչ նկարագրութիւններ սիամական բարքերէ, որք այս տեղ ալ արտատպուելով ու թարգմանուելով օտար ու եգիպտական մամուլին մէջ, ո՛չ միայն բուռն հետաքրքրութիւն կ'շարժէին, այլեւ մինչեւ մէկ աստիճան երկիւղախառն զգացումով մը կ'համակէին միամիտները։ Մարդեր տեսանք որք կ'վարանէին այն օրը դուրս ելնել ու դիտել հանդիսական անցքը։

Եւ սակայն, առաջին երեւումով՝ Սիամի Թագաւորը ցրեց այս բոլոր թիւր ու սխալ կարծիքներ։ Հոկտեմբեր 25, շաբաթ իրիկուն ժամանեց Գահիրէ, շքեղ կառախումբով մը։ Առաւօտուն Աղեքսանդրիա հասած էր իր Մահա-Չաքրի զբօսանաւով, և ընդունուած՝ Խտիվին եղբօր բրէնս Մուհամմէտ Ալիի, արտաքին գործոց Նախարար Պութրոս փաշայի, քաղաքին կառավարչին, նաւահանգստի տեսուչին և ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կողմէ՝ արքայավայել պատիւներով։ Երկու ժամ հանգստանալէ ու նախաճաշելէ ետք Րաս էլ-Թինի պալատը, կայարան առաջնորդուած էր իր զաւակներուն ու հետեւորդներուն հետ։

Կէս օրէ սկսեալ, եգիպտական ոստանին մէջ անսովոր ոգեւորութիւն մը կ'տիրէր արդէն՝ վերջին ձեռքը դնելու համար տեսնուած պատրաստութիւններուն։ Մանաւորապէս կ'արժէ յիշել թէ երկաթուղւոյ կայարանը զարդարուած էր դրօշներով որք սպիտակ փիղի պատկերը կ'կրէին, զինանշան ու կրօնային խորհրդանշան սիամական ազգին։ Ժամ 4½էն (Ը. Ե.) սկսեալ՝ Նախարարներն ու տեղացի պաշտօնատարներ, ինչպէս նաեւ անգլիացի զօրավարներ և դիւանագիտական մարմինն, ամէնքն ալ համազգեստաւոր, սկսան ուղղուիլ դէպի կայարան. ու էն վերջ Խտիվն իր քով ունենալով Նախարարապետ Մուսթաֆա Ֆեհմի փաշան։ Ժամ 5ին, Վեհափառ հիւրին ժամանումը կ'ողջունուէր թնդանօթներու արձակմամբ։

Քուլալոնկորն կեցած էր իր վակոն-սալոնի արտաքին անցքին վրայ, երբ վայրաշարժը կանգ առաւ։ Խտիվը զինուորական կերպով բարեւեց Սիամի վեհապետն որ իսկոյն վար իջնելով՝ Ն. Բարձրութեան ձեռքը սեղմեց։ Կայարանի սրահին մէջ բարի գալստի ողջոյնները փոխանակուելէ ու հետեւորդներու ներկայացման արարողութիւնը կատարուելէ ետք, քառաձի բաց կառքի մը մէջ բազմեցան՝ Խտիվն իր աջ կողմն ունենալով Թագաւորն։ Յաջորդ կառքին մէջ բազմեցան Քուլալոնկորնի անդրանիկ որդին՝ բրէնս Մուհամմէտ Ալիի հետ։ Ասոնց կ'հետեւէր հանդիսական կառքերու երկար շարք մը ուր նստած էին Սիամցի պաշտօնատարներ ինչպէս նաև Թագաւորին միւս չորս զաւակներն, Եգիպտացի Նախարարներ, Խտիվական դերդաստանի իշխաններ, հիւպատոսներ և այլն։ Եգիպտացի զինուորական նուագախումբ մը կ'հետեւէր թափօրին։

Կայարանէն Ապտինի պալատը տանող ճամբուն երկու կողմն ու հրապարակներուն վրայ լցուած էր անհամար բազմութիւն, անձայն ու պատկառոտ, բայց այն տեսակ բուռն հետաքրքրութիւն մը արտայայտող որուն նմանը քիչ անգամ տեսնուած է այս տեղ։ «Կուգայ կոր, եկաւ» խօսքն, արաբերէն, ֆրանսերէն, և ուրիշ շա՛տ մը լեզուներով, մագնիսական ազդակի մը պէս կ'փոխանցուէր խումբէ ի խումբ, երբ հեռուէն կ'նշմարուէր հեծեալ թիկնապահներու գունդը։ Ու գլուխները կրցածնուն չափ առաջ կ'կարկառուէին, լաւ մը տեսնելու համար Պուտտայի մարմնաւոր ներկայացուցիչն երկրիս վրայ։

Սիամական զօրապետի համազգեստ հագած էր Բարամինտր Մահա Քուլալոնկորն Ա., սպիտակ բաճկոնակ՝ ոսկեճամուկ թեւակալով (էպօլէթ), ու գլուխը դրած սպիտակ սաղաւարտ, զարդմանակաւոր՝ ճերմակով ու կապոյտով խառն։ Դէմքն աւելի դեղին էր քան թուխ, խարտեաշ պեխերով. ոսկի ակնոց կ'կրէր. կատարելապէս եւրոպական տիպար մը. ո՞ւր մնացին ուրեմն Բարիզի թերթերուն պատմութիւնները։ Քառասունչորս տարեկան է։

Խտիվն եւս համազգեստ կ'կրէր ու կուրծքէն կախած էր Օսմանիյէ պատուանշանը։

Քուլալոնկորնի անդրանիկ որդին, Սիամի գահաժառանգն, որ բազմած էր յաջորդ կառքին մէջ՝ բրէնս Մուհամմէտ Ալիի աջ կողմը, քաղաքային հագուստ կ'կրէր, սեւ ռըտէնկօտ ու սիլինտր գլխարկ։ Ինքն աւելի կ'համապատասխանէ սիամական տիպարին, այնպէս ինչպէս կարդացած ենք. թուխ, նիհար դէմքով ու միջահասակ հայրն, համեմատաբար աւելի բարձրահասակ կ'երեւէր ու բաց գոյն։

Ապտինի պալատին մէջ, ուր նոյնպէս զինուորական պատիւներ ընծայուեցան, Խտիվը քառորդ ժամու չափ տեսակցելէ ետք իր Վեհափառ հիւրին ու Սիամցի իշխաններուն հետ, հրաժեշտ առաւ անոնցմէ ու դարձաւ Գուպպէի պալատն, որ քաղաքին միւս ծայրը կը գտնուի եւ իր անձնական բնակութեան յատկացուած է։ Նոյն գիշերը Սիամցի հիւրերն հանգիստ առին, առանց ո՛ր եւ է պաշտօնական ընդունելութիւն կատարելու։

Կիրակի առաւօտէն սկսան պըտոյտներն, ընդունելութիւններն ու այցելութիւններն որք տեւեցին մինչեւ Բշ։ Նոյն գիշերը Թագաւորն՝ իր զաւակներով, հետեւորդներով ու հիւրամեծարներով մեկնեցաւ դէպի վերին Եգիպտոս Լուքսորի պատմական հնութիւններն այցելելու, ուսկից կ'վերադառնայ վաղն, երկուշաբթի, մեկնելու համար իր զբօսանաւով դէպի Պանքոք, Սիամի մայրաքաղաքը։

Յաջորդ թղթակցութեամբ՝ մանրամասնութիւններ պտոյտներուն, այցելութիւններուն ու պաշտօնական ընդունելութիւններուն վրայ։

Քուլալոնկորն Ա. ծնած է 1853 սեպտ. 20ին և հօրն յաջորդած է 1868 հոկտ. 1ին։ 29 տարիէ հետէ կ'թագաւորէ Սիամի ընդարձակածաւալ երկրին վրայ։ Քաջ անգլիագէտ է ու ըսին թէ Խտիվին հետ անգլիարէն կ'խօսակցէր, առանց թարգմանի։ Իր զաւակները Լոնտոն դաստիարակել կուտայ։ ԳԱՄԷՐ

ԱՆՈՒՇՆ ԵՒ ԹՈՒՐՇԻՆ

Հայ տանտիկնոջ է՛ն մեծ պարծանքի առարկաներուն մէջ յաւէտ յիշատակելի են իր եփած անուշեղէններն և իր դրած «թուրշի»ները, քացախով համեմուած կամ խմորած վարունգը, ստեպղինը, կանաչ պղպեղը, սըմբուկը (պատլիճանն), և գեր ի վեր քան զամենայն՝ կաղամբն։ Ամիսներով կ'խօսուի այն տարուան վարդի, բալի, հաղարջի, արքայամորի (զմաուլայի) և այլ անուշներուն և օշարակներուն համեմատական յաջողութեան վրայ։ Բայց անուշին և «թուրշի»ին մէջ է՛ն վարպետ հայ տանտիկինն անգամ մտքէն կ'անցնէ՞ երբեք թէ իր այս ճարտարութիւն Եւրոպայի մէջ ո՛րքան մեծ արժէք ունի։ Անգլիոյ, Գաղղիոյ և ուրիշ երկիրներու մէջ, անուշներու, քաղցրաւենիներու և «թուրշի»ներու գործը մեծ ճարտարարուեստ մ'է, և ահագին գործարաններ կ'զբաղեցնէ, բիւրաւոր գործաւորներով։ Այս օրերս մեռաւ Մր. Մորդըն, հանրածանօթ անգլ. գործարանատէրն, որուն թիթեղեայ տուփերու մէջ գրուած անուշներն ու շիշերու մէջ գրուած «Թուրշի»ներն աշխարհի չորս կողմը կ'ընեն քանի մը տասնեակ տարիներէ ի վեր։ Թողուց 800,000 անգլ. ոսկիի չափ հարստութիւն, յորմէ 500,000 ոսկին կտակեց եկեղեցական, բարեգործական և կրթական նպատակներու, ամէն կարգադրութիւն ընելով հանդերձ որ իր ընտանիք շարունակէ իր գործ։ — Ի՛նչ համով «Թուրշի»։

ՏՔԴ. ՖՐԻՏՐԻԽ ՄԻՒԼԼԷՐ ՀԱՅԱԳԷՏԸ

1894ի ամառը Վիեննա հասնելով, առաջին փափաքներէս մին եղաւ տեսնել հայագէտ ծանօթ Բրօֆէսօր Տքդ. Ֆրիտրիխ Միւլլէր։ Վաղուց արդէն թղթակցութեան մէջ էի իր հետ. ուստի գրեցի միայն որ Վիեննա եկած ըլլալով, զինք անձամբ ճանչնալ կը փափաքիմ և անմիջապէս միւս օրուան համար ժամ նշանակեց։ Իր բնակարան որ ինձ այնքան հիւրընկալ եղաւ այնուհետեւ—Գ. Թաղը, Մարգսէր-փողոց, տան մը առաջին յարկը, գեղեցիկ, բայց ոչ բնաւ գիտունի բնակութիւնը մատնող. սրահը գրքատուն չկայ, հապա դաշնակ։ Պատերն և սեղանն արեւելեան գորգերով ու բանուածքներով ծածկուած են և վարպետին արեւելքի համար ունեցած ճաշակը ցոյց կուտան, ոչ գրագէտի, այլ աշխարհիկ մարդու.—բարեկեցիկ ու ճաշակաւոր անձի մը սենեակ։ Հազիւ ատեն ունիմ շուրջս նայելու, ներս կը մտնէ ինքը, բարձրահասակ, գէր եւ կորովի, մազն ու մօրուքը ձեան նման սպիտակ, առոյգ մի ծերունի, ժպտուն, բարեմիտ դէմքով. Նստանք և խօսակցութիւնն սկսաւ գերմաներէն։ Տքդ. Միւլլէր կ'հետաքրքրուի արեւելեան մէ՛ն մի նիւթով, եւ թէպէտ իր մասնագիտութիւնը բաղդատական լեզուաբանութիւն է, պատմական եւ գրական ո՛չ մի նիւթ սակայն անտարբեր չէ իրեն։ Եւ ճշմարիտ գիտունին յատկանիշն, հետաքրքրութիւնն ունի գերազանցապէս։ Խօսեցանք մեր նորագոյն հեղինակաց, գրեանց եւ լրագիրներու վրայ, եւ հետեւեալ օրը մեկնեցայ ես, դէպի հարաւային Տիրոլ։ Թղթակցութիւնը, սակայն, շարունակեց, աւելի յաճախ քան առաջ։ Տարի մը աւելի անցաւ, մինչեւ վերստին Վիեննա դարձայ. եւ յայնժամ, նոյն փողոցը բնակելով, շատ կ'տեսնէի զինք։ Նա առաջնորդեց առաջին քայլերս, գերմաներէն հրատարակութեան մէջ։ Իր յորդորն ու ճաշակն առաջնորդեցին զիս, եւ միշտ տեղի ունեցայ երախտապարտ մնալու՝ իր գրական հոգածութեանն համար։ Իմ կողմէ, կ'ծանօթացնէի իրեն հայերէն կամ տաճկերէն նոր հրատարակութիւններն, իբրեւ պարզ տեղեկատու մը նշանակելի մատեան եւ հեղինակներու, իրեն թողլով իր անվրէպ ու յարգուած դատողութեամբ ընտիրն ու գեղեցիկը ներկայացնել Եւրոպայի գիտական մարմնոյն։ Այսպէս, տուի իրեն «Թորոս Աղբար»ն, որմէ քաղեց ճառի մը նիւթն՝ ի գիտութեանց Ակադեմիա Վիեննայի (հրատարակուած իբր գրքոյկ) Արղութի հայերէն ձեռագրաց վրայ։ Մի անգամ երբ խօսք կ'ըլլար թէ ո՛վ է Հայոց մէջ լաւագոյն տաճկագէտն, իմ կարծիքս յայտնեցի, թէ Արիկեան էֆ. է, և տուի իրեն ասոր տաճկերէնէ-հայերէն բառարանը։ Միւլլէր գնահատեց զայն, եւ գրեց իսկ, մեծ գովեստի, Վիեննայի գիտութեանց Ակադեմիոյ արեւելեան լեզուաց ու գրականութեանց վրայ հրատարակուած եռամսեայ թերթին մէջ։ Երախտագիտութեան պարտք մ'էր այդ իմ կողմէս առ նախկին ուսուցիչս օսմաներէնի։

Տքդ. Միւլլէր յանձնարարեց ինձ ընտրելագոյն տաճկերէն երգերը գերմաներէնի թարգմանել, զոր գործադրեցի։ Լոյս տեսաւ վերոյիշեալ թերթին անցեալ գարնան թուոյն մէջ (եւ այժմ, ձմեռ. 97, եւ տակաւին կ'շարունակուի)։

⁂ Տր. Միւլլէր ծնած է 1834 մարտ 5ին ի Եէմնիք (Պոհեմիա)։ Տղայութեան արդէն Վիեննա գալով, 1853-57ին լեզուագիտութիւն ուսաւ, 1861ին Կայս. գրատան պաշտօնեայ, եւ 1869ին Բրոֆ. բաղդատական լեզուագիտութեան Վիեննայի համալսարանին, եւ նոյն տարին գիտութեանց Ակադեմիոյ անդամ անուանուեցաւ։ Տքդ. Միւլլէր գրած է «Ընդհանուր ազգագրութիւն» «Տարերք լեզուագիտութեան»։ Բաց աստի, Ակադեմիոյ հրատարակած եռամսեայ թերթին (որուն խմբագիրներէն է) մէն մի թուոյն մէջ ունի յօդուածներ հայկական եւ կամ ուրիշ արեւելեան լեզուաբանական կամ գրական նիւթի մը վրայ։ Ժ. հատորին Ա. տետրը (1896), զոր առաջս ունիմ, կ'պարունակէ օր. հմր. Ֆր. Միւլլէրի հետեւեալ յօդուածները.— Տքդ. Ն. Տաղաւարեանի «Մագումն հայ տառից»ի վրայ, «համառօտ, բայց կատարեալ գրուածք»։ Միւլլէր այն կարծիքէն է որ հայք Մեսրոպէ առաջ մի գիր ունեցած են (որ թերեւս Դանիէլեան բուածն ըլլայ որ սակայն յոյժ անբաւական էր, Միւլլէր կ'ենթադրէ, ձայնաւոր չունենալուն)։ Ըստ Միւլլէրի, այդ նախամեսրոպեան գիրը պէտք է եղած ըլլայ սեմական, յետոյ Մեսրոպ զայն բարեփոխեր է՝ յունականին հետեւողութեամբ։—Փիլիպեան կղզեաց բնիկներուն լեզուին վրայ (Դակալա) մի ուսումնասիրութիւն։— Յոհաննէս Շմիտի լեզուաբանական մէկ գրքին վրայ յօդուած մը։— Եւ «Հայկական խառնուրդք» (արմէնիկա), ուր հայ դասականներուն եւլն. վրայ կը խօսի, եւ ի մէջ այլոց «Ոսկեփորիկ»ի վրայ (որուն տարբեր եւ հազուագիւտ օրինակներն ունի) եւ կ'հաստատէ, որ երկրորդ հատորին(*) մէջ հրէից դէմ յարձակումներ կան։— Այս համառօտ տեսութենէն կ'երեւի արդէն Ֆր. Միւլլէրի գիտութեանց պաշարին տարածութիւնը։ Հայ գրականութիւնը կը ճանչէ խիստ լաւ։ Մեր լեզուն գիտէ, իբրեւ թէ բոլոր կեանքն անոր ուսումնին անցուցած ըլլար։ Արդի աշխարհաբարը սակայն, զինք չի հրապուրեր այնքան, եւ գրաբար կ'խօսի։ Բայց իր մասնագիտութիւնն է պարսկերէնը, Սանսկրիտ, տաճկերէն, արաբերէն, եբրայեցերէն նոյնքան ծանօթ են իրեն, եւ Ամերիկայի ու Ովկէանիոյ վայրենեաց նորակազմ լեզուներն եւս կ'ուսումնասիրէ՝ բաղդատական նպատակաւ։ Քաղաքական պայքարներէ հեռու, հանդարտ ու յարգուած կեանք մը կ'վարէ Միւլլէր. իր խօսակցութեանց մէջ երեւցած է ինձ իբր համոզուած հակահրէական։ ՎՌԱՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Մալիւմայի մէջ կ'կարդանք. — «Հելլէն պատուիրակներն Աթէնքէ սպասած հրահանգնին ստացած ըլլալով, այսօրուան (երէկ) գումարման մէջ բանակցութիւնք պիտի աւարտին և պատրաստուած հաշտութեան վերջնական դաշնագիրը պիտի ստորագրուի օսմ. եւ հելլէն պատուիրակներու կողմէ։»

—Օսմ. եւ հելլէն պատուիրակներն երէկ Եարըճըյէի մէջ գումարուելով մինչեւ ուշ ժամանակ խորհրդակցեցան։ Այս առտուան Թուրք լրագիրք կ'հերքեն Մալիւմայի վերոյգրեալ լուրն եւ կ'ըսեն թէ դեռ մէկ երկու նիստ պէտք կայ վերջնական արդիւնք մը ձեռք բերելու։

—Հելլէն պատուիրակաց քարտուղար Մ. Ալեքսանդր Նաում երէկ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ օսմ. Բ. պատուիրակ Հասան Ֆէհմի փաշայի հետ եւ ցարդ համաձայնութիւն գոյացած յօդուածներու պաշտօնագրոց մասին խորհրդակցեցան։

ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾԸ. —Եւրոպեան լրագիրք կ'ըսեն թէ Կայս. Կառավարութիւնը դիտողագիր մը ղրկեր է դեսպաններուն՝ յիշեցնելով թէ Թեսալիոյ սահմանաց յանձնաժողովը պէտք է ի նկատ առնու Նախաշաւիղներուն Ա. Յօդ.ն, որով սահմանագծի ուղղութիւններ պէտք էր ըլլային ի նպաստ Թուրքիոյ։ Դեսպանք իրենց կցորդներուն հեռագրեր են՝ բացատրութիւն պահանջելով։

ԱԹԷՆՔԷ Նոյմ. 16 թուով կ'հեռագրեն թէ Երեսփ. Ժողովոյ դեր-նախագահներն ու ատենադպիրներն ընտրուեր են։ Տէլեանիի կուսակիցք 79էն 85 քուէ առեր են, իսկ Տէլեանիի հակառակորդք՝ 69 էն 70։

— Աթէնքի Մինէրվա փողոցին մէջ հազարի մօտ ուսարդք կամաւորք Նոյեմ. 8ին (Ն. Տ.) մսավաճառի, հացագործի և հագուստ ծախող խանութներու վրայ յարձակելով կողոպտեր են։ Ոստիկանք հասնելով փորձեր են նախ մեղմութեամբ գործել, բայց վերջապէս պարտաւորուեր են կամաւորներէն տասն և հինգը ձերբակալել։

—Յորկիոս թագաւորին արքունեաց վերատեսուչ Մ. Բաքարիքոբուլոֆ Գորֆու գնաց, տեղւոյն արքայական պալատը կահաւորելու եւ պատրաստելու։ Թագաւորին չորրորդ աղջիկը Մարիա իշխանուհին ի մօտոյ պիտի ամուսնանայ Ռուսիոյ Յորկէյ Միխայիլովիչ մեծ դուքսին հետ՝ ուստի կ'ըսուի թէ Գորֆուի պալատն հարսանեաց հանդէսին համար կ'պատրաստուի։

—Աթէնքի գերման դեսպանն ԲՇ. իրիկուն սեղան մը տուաւ ի պատիւ վարչապետ Մ. Զայիմիսի. մէկ քանի դեսպաններ ալ ներկայ գտնուեցան։

—Յորկիոս իշխանն ալ պիտի ներկայանայ Թորփիլներու խնդրոյն քննիչ յանձնաժողովին՝ տեղեկութիւններ տալու։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորը վերջերս ամարանոցէն Աթէնք դարձաւ։ Կոստանդիանոս իշխանն ալ այս շաբթու Աթէնք դառնալով հոն պիտի հաստատուի։ Յորկիոս թագաւոր օրուան խնդրոց վրայ բանակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին եւ ելմտական նախարարներուն հետ։

—Պատերազմի դէպքերուն վրայ քննութիւն կատարելու պաշտօն ունեցող զինուորական յանձնաժողովն անցեալ ԲՇ. գործի սկսաւ եւ այժմ նախնական գործառնութիւններով կ'զբաղի։

—Հակակշռի յանձնաժողովոյ օտար անդամք զմռնիտի (զըմրարէ) առեւտուրին վրայ ընդարձակ տեղեկութիւն ուզեցին հելլէն կառավարութենէն որ այս շաբթու պիտի պատասխանէ։

—Կառավարական պաշտօնէից համար կազմեալ յանձնաժողովն իր աշխատութիւնները կ'շարունակէ։ Կ'որոշէ իւրաքանչիւր պաշտօնի յատուկ այն պայմաններն որք պաշտօնէից տեւականութիւնը պիտի ապահովցնեն։ Բարձրագոյն Խորհուրդ մը պիտի հսկէ կառավարական բոլոր պաշտօնէից վրայ։ Առ այդ օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի Երեսփ. Ժողովին։

—Իտալեան Սդրօմպօլէ և ամերիկեան Պոնտրոֆտ մարտանաւք Պիրէոն ժամանեցին։

—Կ. Պոլսոյ բանակցութեանց հելլէն Գ. պատուիրակ Մ. Տսուրուդիս ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ։

—Կրետացւոց ժողովոյ անդամներէն երեքն Աթէնք հասան։

—Ազատ նաւագնացութիւնը վերահաստատուած ըլլալով, հելլէն պատուիրակները խնդրեր են օսմ. կառավարութենէն որ Արդայի ծովածոցը գտնուող հելլէն չորս թնդանօթակիր արտօնուին Բրէվէզայի նեղուցէն դուրս ելնելու։ Այս խնդիրքի ընդունելութիւնն երեք—չորս օր յետաձգուեր է։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԻՆ երկու զօրաբաժիններն հրամատարութեամբ Մէմտուհ եւ Նէշադ փաշաներու, որ Թուրքայի կիրճին մէջ բանակած էին, ղրկուեցան՝ մէկ մասն ի Լարիսա և միւսը Ֆարսալա, Վէլէստինօ և Վօլօ. Թուրքայի մէջ կ'մնայ մէկ զօրաբաժին մը հրամատարութեամբ Հաճի Խայրի փաշայի եւ մէկ վաշտ որ կ'պատկանի երկրորդ զօրաբանակին և զինուած է մաւզերեան հրացաններով։ Նոր զինուորներ կ'հասնին ի Թեսալիա հիւանդ զինուորաց տեղը բռնելու։ Ձմեռը սաստկապէս կ'շարունակէ, բայց զինուորաց առողջական վիճակը լաւ է, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք։ Էտհէմ փաշա Թեսալիացի գաղթականաց արգիլած է մտնել Ֆարսալա, Վէլէստինօ, Բալոմա եւ ուրիշ քաղաքներ։

Բ. ԴՈՒՌՆ արտօնութիւն տուաւ որ Թուրքիոյ ու Յունաստանի միջեւ և փոխադարձաբար ապրանաց փոխադրութիւն կատարուի։ Պատերազմին պատճառաւ օսմ. մաքսատանց մէջ վար դրուած ապրանքներն յանձնելու համար ալ Բ. Դուռն հրաման ղրկեց մաքսատանց, ծանուցանելով միանգամայն որ հելլէն շոգենաւերու մանիֆէստօներն ալ ընդունին։

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ. — Հաշտութեան բանակցութեանց ժողովոյ երեկի նիստին մէջ քննուեցաւ և ուսումնասիրուեցաւ Թուրքիոյ և Սերպիոյ միջեւ կնքուելիք հիւպատոսական պայմանագրութիւնը.

ՉԷԶՈՔ ԳՕՏԻԻՆ վրայ Քարտիցայի, Թիրնավոյի և Բալապարայի լերան կողմի գիւղախումբերն հելլենաց ձեռքը մնացած տեղէն հեռու ըլլալով, մաքսային գործերու համար Օսմանցիներու ձեռքը թողուած են. այդ գիւղախումբեր յետայսուրիկ իրենց արմտիքն և այլն Թեսալիոյ կողմէ պիտի հայթայթեն և առ այդ օսմ. մաքսատանց ենթակայ պիտի ըլլան։

ՀԵՐՔՈՒՄ. — Իգտամ կ'հերքէ Ստանտարտի Աթէնքի թղթակցին այն լուր թէ Թուրքայէ և ուրիշ տեղերէ Թեսալացի գաղթականներ անցնելնուն իբրեւ թէ օսմ. զինուորք անոնց անասունները կողոպտած ըլլան։

ԱԹԷՆՔԻ եւ Պիրէոնի օսմ. ընդհ. հիւպատոս Աթըֆ պէյ, փոխ-հիւպատոս Իհսան պէյ, թարգման Նիքոլաքի էֆ., Իմամ Հաֆըզ Ալի էֆ. Շիրայի օսմ. ընդհ. հիւպատոսը, Բադրասի փոխ-հիւպատոս Արամ էֆ. և ուրիշներ երէկ Պիրէոն ուղեւորեցան։

ԿՐԵՏԷ.—Հանեայէ Նոյմ. 16 թուով կ'հեռագրեն թէ տեղւոյն ռուս հիւպատոսը ծանուցեր է Մետրապոլիտ Տ. Նիքեֆորոսի թէ Ցարն անոր տրամադրութեան տակ կ'դնէ կարեւոր գումար մը՝ Գանտիայի, Րէթիմնոյի և Հանեայի որբանոց համար։

— Բոլիդիչէ Քոռէսբոնտէնց Լոնտոնէ ուղղուած զեկոյցով մը կ'հերքէ Աթէնքի լրագրաց այն լուր թէ Պերլինի դահլիճը մտադիր եղած ըլլայ Շաումպուրկ-Լիբբէի իշխանն առաջարկելու։

—Հանեայի առջեւ գտնուող ֆրանսական մարտանաւերու նաւաստիներուն միջեւ ժանտատենդ երեւան ելեր է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԱԶԵԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՆԻԿԵՐ.—Անգլիացի մը որ Նիկէրի ներսերը, մանաւանդ Պէնին, գացած էր վերջին արշաւանքին, սրտաճմլիկ նկարագիր մը հրատարակեց տեղւոյն բարբարոս իշխան-ցեղապետին հրամանաւ գործադրուած մարդազոհերուն վրայ։ Այս կռապաշտներ, օտար արշաւանքին դէմ իրենց կուռքերուն պաշտպանութիւնը ձեռք բերելու համար, շարունակ մարդազոհ կ'ընէին, եւ երբ անգլ. արշաւախումբը Պէնին մտաւ, մարդու մսի հոտէն չէր կեցուեր։ Գրեթէ ամէն դրան առջեւ այրած մարդու ոսկրներ կային, ցեղապետական ապարանքին քով՝ ամէնէն աւելի, իսկ ամէն խոշոր ծառի առջեւ՝ խաչափայտ մը ձեւացուցուած էր, որոյ վրայէն մէյմէկ մարդ կախուած էր. իւրաքանչիւր խաչափայտի ոտքին տակ ալ անհամար կմախքներ և մանաւանդ գանկեր կային՝ նախապէս խաչուած եւ յետոյ վար առնուած մարդոց։ Քաղաքէն դուրս խաչելութիւնք ա՛լ աւելի են, քանի որ խոշոր ծառեր քաղաքէն դուրս շատ կան։ Գարշահոտութենէն Անգլիացիք անխտիր ամէնքն ալ հիւանդացան, և յիշեալ իշխան-ցեղապետը բռնելու պէս՝ փախան Պէնինէ եւ մօտակայ բարձրաւանդակի մը վրայ հաստատեցին իրենց բանակեղը։ Պէնինցի բնիկ զօրքը, թէեւ եւրոպեան հրացանով զինեալ, չկրցաւ դէմ դնել Մաքսիմներուն։ Ցեղապետն Անգլիացիք պիտի կախեն՝ եթէ տեղացիներէն վկայութիւն ձեռք բերեն թէ քանի մը Անգլիացիներու ջարդուիլն անոր հրամանաւ կատարուած էր։ Կռապաշտ բարբարոսն հիմա շան պէս կ'դողայ անգլ. մարտանաւուն մէջ, որովհետեւ Անգլիացի ջարդել տուած ըլլայ թէ ոչ, հազարաւոր Ափրիկեցիներուն արիւնը մտած է՝ չարչարել, այրել և խաչել տալով զանոնք։

ՑԱՐԸ Պատէնի Դքսական Արքունիքին սիրտը շահեցաւ վերջին «միջադէպ»էն ետքը, միայն ռուս գործակատարութիւն մը հաստատելով ի Քարլսրուհէ։

ԿՈՄՍ ՊԱՏԷՆԻԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ.— Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովոյ անցեալ Ուր.ի նիստին մէջ, ուր վիճաբանութիւնք կ'կատարուէին լեզուաց խնդրոյն համար դահլիճն ամբաստանութեան ենթարկելու խնդրոյն վրայ, վարչապետ կոմս Պատէնի կարեւոր բանախօսութիւն մ'ընելով ըսաւ թէ վերջին օրերու դրոյցներուն հակառակ, դահլիճն որոշած է իշխանութեան վրայ մնալ՝ ի գլուխ հանելու Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ պետական առժամեայ պայմանադրութիւնն, ինչպէս նաեւ վերջնական պայմանադրութիւն մը կնքելու լեզուաց խնդրոյն համար յԱւստրիա։ Կոմսը մէկ քանի ժամ խօսեցաւ. երեսփոխանք այս անգամ ուշադիր ունկնդրեցին իր խօսքերուն։ Հաշտարար ոգւով մը, որ մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւեց, պնդեց որ ոչ թէ նախարարական պարզ հրամանագրերով, այլ պետական օրէնքով մը պէտք է կարգադրուի լեզուաց խնդիրը, գոհացում տալու համար հակառակորդ ազգայնութիւններուն։ Կոմս Պատէնի այս առթիւ կարեւոր յայտարարութիւն մ'ըրաւ, ըսելով որ եթէ Խորհրդարանն ալ չձեռնարկէ, կառավարութիւնն որոշած է այդ խնդրոյն կարգադրութեան նախաձեռնութիւնն ստանձնել. ի վերջոյ կոչում ըրաւ բոլոր չափաւոր Գերմանաց բարի կամեցողութեան, որպէս զի Երեսփ. Ժողովոյ մէջ կուսակցութիւնք զինադուլ ընեն։ Այս բանախօսութենէն յետոյ, զանազան կուսակցութեանց պատկանող մէկ քանի երեսփոխանք անհրաժեշտ համարեցին փութով կարգադրել լեզուաց խնդիրն և այս մասին կարգ մը բանաձեւեր ներկայացուցին։ Երիտասարդ-Չեխերու գլխաւոր ատենապետ Տքդ. Հերոլտ շատ կարեւոր եւ հաշտարար բանախօսութիւն մ'ըրաւ. լեզուաց հրամանագրոց մէջ շատ մը կէտեր ցոյց տուաւ որոց վրայ կարելի է Չեխերու և Գերմաններու միջեւ համաձայնութիւն գոյացնել, քիչ մը բարի կամքով։ Յետոյ Նորընտիր նախագահ Ֆոն Աբրահամովիչ պարզ օրակարգ առաջարկեց որ քուէարկուեցաւ 171ի դէմ 177 ձայնով, մեծամասնութիւն մը որ շատ տկար է, մանաւանդ Պատէնի կամսին բանախօսութենէն յետոյ։ Նիստին վերջերը նորէն ահագին ժխոր մը ծագեցաւ հակահրէականաց եւ լեհ վեց երեսփոխանաց միջեւ, որովհետեւ այս վերջինք դահլիճին ի նպաստ քուէ տըւած էին։

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼ ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏ ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ եղբայրը նամակ մ'ուղղելով Ֆրանս. պատերազմական նախարարին, կ'պնդէ իր եղբօր անմեղութեան վրայ, եւ իբր բուն յանցաւոր կ'ամբաստանէ Էսդէրազի անուն սպայ մը «որ, կ'ըսէ, զինուորական պաշտօնագրերն յանձնած է օտար տէրութեան մը։» Այս ըսելով արդարութիւն կ'պահանջէ։

—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ հարցապնդում մը եղաւ Զօր. Պիյյոյի։ Քանի որ պաշտօնագրեր կան մէջտեղն հրատարակուած, կառավարութիւնը չէր կրնար լուռ մնալ. ուստի Զօր. Պիյյօ բեմ ելնելով յայտարարեց թէ բացորոշ ամբաստանութեան մը դէմ գտնուելով, սոյն ամբաստանութեան հեղինակը պիտի հրաւիրէ հաստատելու իր խօսքեր, և դատն իրեն արժանի եղած հետեւանքը պիտի ունենայ։ Սոյն խնդիր սաստկապէս կ'շահագրգռէ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը։

ՆԻԿԷՐԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Թէեւ Նիկէրի խնդիրը կարգադրելու համար Բարիզի մէջ կազմուած յանձնաժողովին անգլիական մասնագէտ պատուիրակ գնդ. Էվըրէդ հիւանդ է, բայց պահ մը ընդհատուած բանակցութիւնք կանոնաւոր կերպով կ'շարունակուին այժմ։ Կ'յուսացուի թէ Բարիզի անգլ. դեսպան Սըր Էտմընտ Մօնսըն, որ այս պահուս Պալմորալ կ'գտնուի, երբ վերադառնայ Բարիզ, խորհրդակցութիւնք սկսին Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Մ. Հանոդոյի հետ, և կարելի ըլլայ կատարեալ համաձայնութեան մը յանգիլ, առանց իրաւարարի մը դիմել պէտք ըլլալու։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԹՂԹԱՏԱՐԸ.—Ֆրանսայի վաճառականական մեծ նաւահանգիստը՝ Մարսիլիա՝ կարեւոր յաջողութիւն մը ձեռք բերաւ։ Ֆրանսական լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ «Բէնինսիւլար էնտ Օրիէնթըլ» անգլ. ընկերութիւնն, որ Հնդկաստանի եւ Արեւելքի թղթատարական պայուսակները կ'տանէր Պրինտիզիի ճամբով, տեղի ունեցած յապաղմանց եւ անկանոնութեանց պատճառաւ, այսուհետեւ կ'սկսի Մարսիլիայի ճամբով փոխադրել այդ պայուսակներ։

ՍՊԱՆԻՈՅ գաղթային նախարարն անցեալ Ուր. երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Մ. Նահանգաց դեսպանին հետ։ Նախարարը շատ գոհ կ'երեւի այս տեսակցութենէն։ Կ'հաւաստեն թէ Զօր. Ուտտֆորտ նախարարին հաղորդեր է Ուաշինկդընի կառավարութեան գոհունակութիւնն՝ այն միջոցներուն համար զորս Մարէշալ Պլանքօ կ'գործադրէ ի Քուպա։

—Այս տեսակցութեան մէջ Քուպայէ ծխախոտի արտածութիւնն ալ, որ արգիլուած էր, բանակցութեան առարկայ եղեր է։ Սպանիա պիտի ուսումնասիրէ այս խնդիր։

—Քուպայի սահմանադրական միութեան կուսակիցք թէեւ խնդրեր են խնամակալ-թագուհիէն չստորագրել ինքնօրինութեանց հրամանագրերը, սակայն ասոնք պիտի հրատարակուին Պաշտօնաթերթին Նոյմ. 11/23ի թուոյն մէջ։

—Հեռագիր մը ծանուցած էր թէ ապստամբապետ Սանկիլի, ազգաւ ամերիկացի, Սպանիոյ զօրաց կողմէ ներման արժանանալով Քուպա դարձած է։ Բայց Սպանիոյ լրագիրք կ'յայտարարեն թէ բնաւ ներում շնորհուած չէ եւ եթէ Սանկիլի Քուպա դարձած է, այն ալ նորէն ապստամբաց գործակցելու համար է։

—Փիլիպեան կղզիներու հրամատարին հեռագրեց ի Մատրիտ թէ տեղացի կամաւորաց կազմակերպութիւնը լաւ արդիւնքներ կ'ունենայ, որով Սպանիայէ նոր զինուոր ղրկելու հարկ չկայ։

—Մատրիտէ Նոյմ. 12 թուով կը հեռագրուի թէ Վալէնսիայի մէջ պատահած ողողումներէն երկու գիւղ բոլորովին քանդուեր են. մէկ քանի կամուրջ փլեր և բազմաթիւ անասունք կորեր են. վնասն անհաշուելի է։ Գիւղերուն մէջ շատ մը տուներ փլեր են. ութ քիլոմեդր ընդարձակութեամբ տեղ ողողուած է և ջուրերը բաւական բարձրացած են։ Ցարդ 15 հոգի խեղդուած կայ, բայց աւելի շատ կ'ենթադրուի։ Արկածելոց օգնութիւնք կը շարունակուին։

—Հաւանայէ կ'հեռագրեն թէ Նիւ Եորք Հէրըլտ ուզեր է նոյն քաղաքին մէջ հանգանակութիւն կատարել Քուպացի այն գիւղացւոց համար որք քաղաքներու մէջ կ'գտնուին անգործ։ Մարէշալ Պլանքօ յայտարարեր է թէ օտար միջամտութիւն չընդունիր ի՛նչ ձեւի տակ ալ ըլլայ։ Սպանիական կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առեր է ամէն կերպով Քուպացիներուն օգնելու։

ՕՏԵՍԱՅԻ ֆրանս. գաղթականութիւնն ի յիշատակ Մ. Ֆ. Ֆօռի այցելութեան ի Ռուսիա, որոշեց նոյն քաղաքին մէջ հիմնել պատսպարան մը Ֆրանսացի ծերերու և կարօտեալներու համար։

ԱԼԶԱՍ-ԼՈՐԷՆ.— Գերման իշխանութիւնք կ'շարունակեն հալածել խանութներու վրայ գրուած ֆրանսերէն ազդարարութիւնները։ Ստրազպուրկի մէջ դերձակուհի մը որ միանգամայն գլխարկ կ'շինէ, ֆրանսերէն «Նորաձեւութիւն» բառը նշանակեր է խանութին վրայ։ «Ոստիկանութիւնն հանրային բարեկարգութեան համար աննպաստ գտնելով այդ բառ հրամայեր է անոր տեղ գերմաներէն դնել» կ'ըսեն ֆրանսական լրագիրք։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Սըր Ուիլեէմ Լոքարդ և անգլ. քաղաքական գործակալ Սըր Րիչարտ Ըտնի՝ անցեալ Ուր. Մայտանի բանակատեղին մէջ ընդունեցին, Օրաքզաիներու զանազան ցեղերու պատուիրակութիւն մը։ Սպարապետն ու գործակալը սա պայմաններն առաջարկեցին հաշտութեան համար.— «Սամանա լերանց մէջ արշաւանքներու պահուն Անգլիացիներէն առնուած բոլոր հրացանները, զէնքերը, ռազմամթերքներն և այլն ետ տալ. 500 պատերազմիկներ զէնքէկեց ընել. 30. հազար ռուբի (գրեթէ 3000 անգլ. ոսկի) տուգանք վճարել, անգլ. բանակատեղը գումարելի ժողովի մը մէջ պաշտօնապէս ու բացարձակապէս հնազանդութիւն յայտնել. ընդունելութեան պայմանաժամ 15 օր։» Այնչափ հաւանական չի նկատուիր որ Օրաքզաիներն ընդունին այս պայմանները։ Գալով Աֆրիտիներուն, ամէն օր կ'նեղեն Անգլեւհնդիկները. տակաւին անցեալ ԵՇ. յարձակեցան պաշար տանող զօրաց վրայ։ Անցեալ ԳՇ. Սըր Ուիլէէմ Լոքարդի ի Սարան-Սար կրած ձախողուածին մէջ ունեցած կորուստներու թիւն այժմ այսպէս կը տեղեկագրեն. — Անգլիացիներէն 33 մեռեալ որոց 3ն սպայ և 38 վիրաւոր որոց 3ն սպայ. իսկ բնիկներէն 1 մեռեալ և 7 վիրաւոր։ Այս ձախողուածին առթիւ Վիքդորիա թագուհին ցաւակցութիւն յայտնեց Հնդկաստանի փոխարքային՝ միանգամայն հիանալով Անգլիացիներու և բնիկներու դիւցազնական արարքին վրայ։ Թագուհին յիշեց նաեւ այն եղերական դէպքն յորում բ՛իկ սպայ մը և 35 զինուոր Քուրամի հովտին մէջ ապստամբներէն պաշարուելով, մասամբ այրեցան եւ մասամբ ժայռերու կտորներու տակ ջախջախուեցան։ Թագուհին հրամայեց Բէնճապի կառավարչին իր համակրութիւնն յայտնել Քափուրթալայի Մահարաճային որուն երկրէն էին այդ զինուորք։ Քննութիւն մը պիտի բացուի այն սպային ու 12 զինուորաց նկատմամբ որք Սարան-Սարի արշաւանքի պահուն չկրցան հաղորդակցիլ զօր. Ուէսդմաքօդի կիսաբաժնին հետ, և ի զուր օգնութիւն սպասելէ յետոյ, թշնամւոյն գնդակներուն տակ ինկան, չուզելով իրենց վիրաւորները թողուլ։

ՀԱՊԷՇՍՏԱՆԻ իտալեան գաղթավայրին քաղաքային ու զինուորական նորընտիր կառավարիչ Մ. Ֆէրտինանտօ Մարդինի Նոյեմ. 13/25ին իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։ Մ. Մարդինի որոշած է զեղչել մէկ երրորդ մասը տարեկան ծախուց որ այժմ 7 միլիոն ֆր. է։ Գաղթավայրին զօրաց թիւն որ 6000 կ'հասնի, 4000ի պիտի իջեցուի. ասոնք ստիպողական շինութիւններու ալ պիտի աշխատին։

ՊԱԼԷՐՄՕՅԻ մէջ (Իտալիա) ոստիկանութիւնը ջրհորէ մը երեք դիակ գտած ըլլալով, քննութեանց ձեռնարկեց և այժմ ոճրագործական ընդարձակ ընկերութիւն մը երեւան հանելու վրայ է։ Կ'ըսուի թէ այս ընկերութիւն երեք տարուան մէջ 40 ի չափ ոճիրներ գործած է, որոց հեղինակները ցարդ գտնուած չեն։ Այս չարագործներու հաւաքման վայրը գտնուեր է. Նախագահը՝ Տալպա անուն պանդոկապետ մը՝ Հոկտ. 12 էն ի վեր անյայտ եղած է։ Ի մօտոյ հարիւրի չափ չարագործք պիտի ձերբակալուին։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՔ.—Ուաշինկդընէ ուղղեալ հեռագրի մը նայելով, նախագահ Մաք Քինլի յայտարարեր է թէ 61 ծերակուտական համակարծիք են Հավայի կղզիներու միացման։ Ծերակուտականաց այս թիւն օրինական մեծամասնութենէն աւելի է։

—Շիքակոյի թերթ մը, Թայմզ Հէրըլտ, որուն տէրը Մր. Մաք Քինլիի մտերիմ բարեկամն է, Ուաշինդընէ թղթակցութիւն մը հրատարակած է, որ կէս-պաշտօնական կ'համարուի. կը յայտարարէ թէ նախագահն ու դահլիճը սերտ մերձեցում մը կ'փափաքին Անգլիոյ հետ, որուն հիմն ըլլայ Մոնրոէի վարդապետութեան բացարձակ ճանաչումը։ Այնպէս կ'նկատեն թէ Անգլիա դժուարութիւն պիտի չյարուցանէ այդ ճանաչումն ընելու, որովհետեւ Անգլիոյ բոլոր նախարարք, նոյն իսկ Լ. Սալզպըրի, սկզբամբ ընդունած են այդ վարդապետութիւն։ Ցայտնի է թէ Մոնրոէի վարդապետութիւնը սա է որ Հին Աշխարհը չխառնուի Ամերիկայի գործերուն։ Այս ձեռնարկ Մ. Նահանգաց դիրքը պիտի ամրապնդէ հանդէպ եւրոպեան միւս տէրութեանց, որք ցարդ տրամադիր չեն երեւցած ճանչնալու, ինչպէս Անգլիա ըրաւ Վենեցուէլայի և Կուեանէի սահմանագլխոյ խնդիրներուն մէջ, թէ Մ. Նահանգներն իրաւունք ունին Եւրոպայի ոտնձգութեանց դէմ պաշտպանել ամերիկեան միւս պետութիւնները։

—Շիքակոյի լրագիրք կ'ըսեն թէ Մր. Րոպէրդ Լինգոլն՝ չէ համակերպած իր աղջկան Միս Ճէսի Լինգոլնի ամուսնութեան զոր երէկ ծանուցինք։ Մ. Նահանգաց Լոնտոնի նախորդ դեսպանն, որ այժմ յաջորդած է Մր. Բըլմէնի՝ իբր նախագահ պալատաձեւ վակոններու ընկերութեան, չէ ներած իր աղջկան՝ հօրենական տունէն փախչելուն, եւ կ'մերժէ տեսնել իր փեսան, որ կառքի ընկերութեան մը մէջ պաշտօնեայ է եղեր։ Բայց այս ամուսնութիւն չի կրնար չեղեալ համարուիլ, որովհետեւ ամուսնացողք երկուքն ալ քսանեւմէկ տարին լրացուցած են։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ մէջ սաստիկ ձմեռ կ'ընէ։ Կալացի մէջ ջերմաչափը զերոյէ վար 7° ցոյց կուտայ, ինչ որ երկար ատենէ ի վեր տեսնուած չէր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ իր պահեստի զօրաց մէկ մասն ի զէն պիտի կոչէ եղեր, վերջերս գնած Մանլիխէր հրացանները փորձելու։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՀՌՈՄ. 16 Նոյ. —Մ. Քրիսբի ծանրապէս հիւանդ է։

ՎԻԵՆՆԱ. — Աւստրիոյ և Հունգարիոյ պատգամաւորութիւնք այսօր գումարեցան ի Վիեննա. 1898 տարւոյ հասարակային ելմտացոյցը վիճաբանութեան դրուեցաւ։ Զուտ ծախուց ընդհանուր գումարն է 158,385,148 ֆիորին, 542,280 ֆիորին աւելի քան ներկայ տարեշրջանի ընդհ. գումարը։ Արտաքին գործոց Նախարարութեան ծախքերն են 4,012,900։ Պատերազմական Նախարարութեան սովորական ծախքն է 125,634,421, և արտասովորը 11,980,407. Նաւատորմին՝ սովորական 10,563,060, եւ արտասովոր 3,918,200. հետեւաբար Պատերազմական Նախարարութեան ընդհ. ծախուց գումարը կ'հասնի 152,096,088 ֆիորինի։ Մաքսատուրքէ յաւելուածական հասոյթ կ'ենթադրուի 1898ին՝ 53,598,890 ֆիորին որ պիտի գործածուի ընդհ. ծախուց բացը գոցելու։ Հետեւաբար Հունգարիոյ եւ Աւստրիոյ մասնակցութեամբ գոցուելիք բաց մը կ'մնայ 102,691,280 ֆիորին, 1897էն 2,433 810 ֆիորին պակաս։ Ասկէ զատ 1898 տարւոյ համար պատերազմական նախարարութեան համար 750,000 ֆիորինի արտասովոր վարկ մը պիտի խնդրուի. 1897 տարւոյ համար խնդրելի յաւելուածական վարկերն են արտաքին գործոց նախարարութեան համար 302,800, և պատերազմական նախարարութեան համար 7,848,600։ Այս վերջինս 1897 տարւոյ մէջ այսքան յաւելուածական վարկ պէտք ըլլալն առաջ եկած է 1896ի վերջերն եւ 1897ի սկիզբներն ընդհ. քաղաքական կացութեան հետեւանօք նոր զէնքերու և ռազմամթերքի գնումէն, ինչպէս նաեւ շինուած ամրութիւններէն։ Այս մասին հարկ եղած մանրամասնութիւնները նախարարը պիտի պարզէ պատուիրակութեանց մէջ ընելիք յայտարարութեամբ։

(*) Գիրքն ունի 5 հատոր և 50 գըլուխ։

—Աւստրիական պատուիրակութիւնը նախագահ ընտրեց զկոմս Ֆրանձ Թուն, և փոխ-նախագահ զՄ. Եավորսքի։ Նախագահը բանախօսութիւն մ'ընելով շնորհակալութիւն յայտնեց արտաքին գործոց նախարարին, այն ջանից համար որով յաջողեցաւ մեծ տէրութեանց մէջ համերաշխութիւն գոյացնել։ «Կ'յուսամ որ, յարեց, նախարարը՝ մեր զինակցաց հետ հաւատարմական յարաբերութիւններ տածելու հիման վրայ, պիտի շարունակէ բոլոր տէրութեանց հետ բարեկամական յարաբերութիւններ պահել։» Կոմսը խօսքը վերջացուց ըսելով թէ «Միջազգային խնդրոց մասին Աւստրիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ գոյացած բարեբաստ համաձայնութիւնը նոր երաշխաւորութիւն մ'է խաղաղութեան, որ ուրախութեամբ կ'ողջունուի։»

ԲԱՐԻԶ.— Կոմս Էսթէրազի սպան որ դատապարտեալ հարիւրապետ Տրէյֆիւսի եղբօր կողմէ ամբաստանուած է, իբր բուն յանցաւորը կարեւոր պաշտօնագրեր օտար կառավարութեան մը վաճառելու գործին, պատերազմական նախարարին նամակ մը ուղղելով քննութիւն պահանջեց. եւ յայտարարեց թէ պատրաստ է պատասխանելու ամէն տեսակ ամբաստանութեանց։ (Տես արտաքին լուրերը)

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Օդերն յանկարծ աւրուելէն ետքն, յանկարծ բացուեցան, ու հիմա գարնանային տաք մը կայ Պոլիս։ Հետեւապէս, ա՛լ կարելի չէ որ «գայլեր» երեւին Ետի-Գուլէի և Ս. Փրկչի միջեւ։ Արդէն, նոյինք իրա՞ւ էր որ անցեալ օրուան ձիւնին գայլ երեւցած ըլլայ Ազգ. Հիւանդանոցին մօտերը։ Պատրիարքարանի բարապանապետն եթէ գայլը տեսնէ կ'ճանչնա՞յ։ Ոմանք կը կարծեն թէ գայլերն աւելի Ազգ. Հիւանդանոցին մէջը փնտռելու է քան դուրսն, և կան հրաժարեալ Հոգաբարձութեան անդամներ որք կ'հաստատեն նոյն կարծիք։ Ասիկա չափազանցութիւն կ'թուի մեզ, բայց հաւանականն այն է որ գայլին վէպն Հիւանդանոցին պաշտօնէայք ոմանք յերիւրած պէտք է ըլլան՝ յանկարծակի այցելուներն զգուշացնելու համար որ չերթան իրենց աչքով տեսնելու «Ազգին Տան» վիճակը։ Մեք, ընդհակառակն, ամէն բարեսէր ազգայինի վրայ պարտ կ'դնենք ստէպ այցել Հիւանդանոցը, մանաւանդ ձմրան ամիսներուն մէջ, երբ ամէն ժամանակէ աւելի երեսի վրայ կ'թողուին պատսպարեալները։ Մարդ չերթար այն ամիսներն, պաշտօնեաներն ալ գիտեն զայս, և սովորականէն ա՛լ աւելի անհոգութեամբ կամ անխղճութեամբ կ'վարուին պատսպարեալներուն հետ։—Ե՞րբ վերջնապէս պիտի կազմուի նոր Հոգաբարձութիւնն, ամէն ոք զայս կ'հարցնէ։

—Ս. Պատրիարք Հայրն, իբր հետ ունենալով նոր գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանն, երէկ Կայս. Պալատ գնաց և տեսակցեցաւ Ա. քարտուղար Թահսին պէյի հետ։

—Երէկ Ս. Պատրիարք Հայրը Պատրիարքարան չգնաց. Բերա, իր բնակարանին մէջ զբաղեցաւ օրուան որոշուած ընթացիկ գործերով։

—Ազգ. Հիւանդանոցի վերակազմեալ Հոգաբարձութեան անդամք, յատուկ հրաւիրանօք, Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի գրասենեակն երէկ և առջի օր՝ մասնաւոր գումարումներ ընելով, խորհրդակցեցան Հիւանդանոցին տրուելիք նոր ուղղութեան նկատմամբ։

—Ցառաջիկայ ՇԲ. օր բարեյիշատակ Կիւլպէնկեան Մ. Սերովբէ էֆ.ի մահուան տարեդարձն ըլլալով, հանգուցելոյն զաւակունք Հիւանդանոցի ընդհանուր պատսպարելոց ճոխ սեղան մը պիտի տան։

—Դատաստանական Խորհրդոյ ամուսնական վճռագրերէն մէկ մէկ հատ Խառն Ժողովոյ անդամ Մանկունի Տ. Վահրամ Եպս.ի և Ասատեան Մկրտիչ էֆ.ի յանձնուած ըլլալով, իրենց տեղեկագրերը ղրկած են Խառն Ժողովոյ։

—Կ'լսենք թէ Սամաթիոյ Նունեան-Վարդուհեան վարժարանի աշակերտուհեաց ձեռագործներու վիճակահանութեան ամէնէն արժէքաւոր թիւը Մաքրիգիւղի պատուակալ-քարոզիչ Տ. Խորէն Արքեպս. Աշըգեան շահած է։

—Ատանայի Առաջն. Տեղապահ Տ. Խաչատուր Վ. Տէր Ղազարեան Սելեւկիա ղրկուած է հովուական պաշտօնով։

—Ուսումն. Խորհրդոյ յանձնարարութեամբ Օր. Մաքրուհի Կիւմիւշեան մանկապարտիզպանուհի կարգուած է Գում-Գափուի դրսի նոր բացուած մանկապարտէզին։

—Բերայի Արհեստանոցին նախկին աշակերտուհիներէն Օր. Սաթենիկ Տէմիրճիպաշեան Ս. Սկիհի գեղահիւս ծածկոց մը պատրաստած է շառագոյն սնդուսի վրայ և Արմաշի Ս. Աստուածածնայ վանուց նուիրած է՝ Տ. Տիրայր աբեղայ Մարգարեանի ձեռամբ։

—Կայս. անձնական Գանձուն նախարար Բարձր. Միքայէլ փաշայի վիճակը չբարուոքելէ զատ սկսած է մտահոգութիւն պատճառել զինք դարմանող բժիշկներուն, որք այսօր նորէն խորհրդակցութիւն պիտի կատարեն։ Հաւանական է որ վիրաբուժական գործողութիւնն, որ յետաձգուած էր, կատարուի։

—Եգիպտական լրագրի մը մէջ հետեւեալ տողերը կ'կարդանք Պօղոս փաշա Նուպարի նկատմամբ.— «Ցաւօք ծանուցինք արդէն թէ Պօղոս փաշա Նուպարի առողջական անհաստատ վիճակը կարելի է պարտաւորէ զինքն հրաժարիլ Եգիպտոսի երկաթուղեաց վարիչի պաշտօնէն զոր մեծ արժանիքով կ'վարէ։ Ըսած էինք թէ այսպէս եթէ ըլլայ վարչութիւնն եւ կառավարութիւնը ցաւալի կորուստ մը պիտի ընեն յանձին այս անշահախնդիր, հմուտ եւ եռանդուն պաշտօնատարին։ Եւրոպայէ առնուած վերջին լուրերէ դժբախտաբար կ'իմանանք թէ Պօղոս փաշա կ'պնդէ հրաժարական տալու գաղափարին վրայ։ Ն. Վսեմութիւն իր մէկ բարեկամին նամակ մը գրած է, ուրկից մէկ քանի տեղեկութիւններ կը քաղենք իր հիւանդութեան եւ մանաւանդ իրեն պատահած արկածին վրայ։ Պօղոս փաշա վերջերս Լոնտոն գտնուած պահուն համեմատաբար քաջառողջ էր, բայց ջղային հիւանդութիւն ունէր եւ անքնութենէ կ'տառապէր։ Դարմանող բժիշկը դեղ մը գրեց որուն մէջ տասը կաթիլ Լաւտանոմ պիտի դրուէր, բայց Լոնտոնեան դեղագործն աղետալի անուշադրութեամբ մը փոխանակ տասն կաթիլի տասն կրամ Լաւտանոմ դրաւ։ Արդիւնքն յայտնի է. Պօղոս փաշա ծանր կացութեան մէջ գտնուեցաւ, բայց անմիջական եւ իմաստուն միջոցներով կըրցաւ ազատիլ։ Պօղոս փաշա այժմ Բարիզ կ'գտնուի կատարելապէս ապաքինած։ Պօղոս փաշա գրեր է իր մէկ բարեկամին.— «Բոլորովին փճացան լաւ արդիւնքներն այն դարմանին զոր երեք տարիէ ի վեր կ'ընէի հինցած հիւանդութեան մը համար։»

Երիտասարդ մը՝ վարժ վաճառականական գործառնութեանց, քաջահմուտ տոմարակալութեան, ընդ որս և հայ. թուրք. ֆրանս. ամէն տեսակ թղթակցութեանց, կ'փափաքի, մշտնջենական կամ իբր այցելու՝ պաշտօն վարել պատուաւոր վաճառատան մը մէջ։ Պատուաւոր երաշխաւորութիւն։ 4—1

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ.—Եթէ կ'ուզէք քիչ աշխատութեամբ եւ մէկ օրուան մէջ ոտանաւոր գրելու կանոնները սորվիլ, կարդացէք Բ. Բարսեղեանի «Արտիս Ձայնը». գինն 5 դահեկան։ —Գնել ուզողներ կրնան դիմել առ հեղինակն Բարունակ Բարսեղեան յԱմասիա, արժէքն կանխիկ, սուրհանդակի ծախսն հեղինակին վրայ է։ 8—4

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

«Վեհ. Սուլթանն իր կայս. անբաւ գթութեամբ իր անձնական Գանձէն հազար հինգ հարիւր ոսկի շնորհեց, որպէս զի ձմեռ եղանակին մէջ փայտ և ածուխ բաշխուի աղքատաց։ Այս գումարով ածուխ գնուելով արդարութեամբ պիտի բաշխուի կարօտելոց՝ առ այդ պաշտօնեայներ կարգուեցան Պոլսոյ, Սկիւտարի, Էյուպի և Գասըմ Փաշայի կողմերուն համար։ Այս առթիւ ալ բարեմաղթութիւններ եղան վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին որ ամէն պարագայի մէջ իր շնորհները կ'ընէ իր բոլոր հաւատարիմ հպատակաց։ Ուստի պէտք եղած ածուխը տալ ուզողները պարտին Նոյմ. 6 Եշ. էն մինչեւ Բշ. դիմել Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դրան՝ որոշեալ պայմաններով յանձնելու համար։»

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ.—Ելմտական պայմանագրութեան բոլոր ձեւակերպութիւնք, կ'ըսէ Մոնիդէօր, աւարտած եւ պայմանագրութիւնք փոխանակուած ըլլալով, Օսմ. Պանքան սկսաւ վճարումներ ընել Մալիյէին՝ 800,000 ոսկւոյ փոխառութեան ի հաշիւ։ Օսմ. Պանքան, Կայս. կառավարութեան հրամանաւ, ուղղակի վճարումներ պիտի ընէ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ խնդիրներով զբաղելու համար այսօրուընէ սկսեալ յանձնաժողով մը պիտի գումարի նախագահութեամբ մաքսային վերատեսուչ Նազիֆ փաշայի։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ բանտերուն նկատմամբ Շաքիր փաշա ծրագիր մը ղրկեց դատական նախարարութեան։

ՅՈՅՆ ԵՒ ՍԵՐՊ ԵԿԵՂԵՑԻՆ.— Յունաց Պատրիարքարանի և Սերպ Եկեղեցւոյ միջեւ եղած անհամաձայնութիւնները կարգադրելու և դժգոհութիւնները բառնալու համար, բանակցութիւնք կ'կատարուին։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Երէկ սկսաւ մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարուիլ կառավարական բոլոր պաշտօնէից և քարտուղարաց։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ յանձնաժողովն առջի օրը գումարեցաւ ի Կայս. Պալատ՝ նախագահութեամբ Մեծ-Եպարքոսին։ Խորհրդակցութիւնք տեւեցին մինչեւ ժամ 8։ Յետոյ նախարարք իրենց պաշտօնատեղիները գացին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ նորընտիր դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշդայն այսօր պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը պիտի ունենայ իր յանձնարարագիրը մատուցանելու։

ՍԵՐՊԻՈՅ վարչապետ Մ. Վլատան Եորկէվիչ, նախորդ դեսպան Կ. Պոլսոյ, վաղը Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունենալով, իր հրաժեշտի գիրը պիտի մատուցանէ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ.—Անգլ. եւ գերմանական մէկ քանի լրագիրք ծանուցին թէ օսմ. նաւատորմին շինութիւններն ու նորոգութիւնները Քիլի զինագործարանին յանձնուած են։ Մալիմատ կ'հերքէ այս լուր, ըսելով որ օսմ. կառավարութիւնն այդ մասին դեռ որոշում մը չէ տուած։

ՍԵՐՊԻՈՅ Թագաւորը Թագովօ պատուանշանի մեծ խաչը նուիրեր է Կ. Պոլսոյ ռուս դեսպանատան խորհրդական Մ. Եաստովքիի, Ս. Սավայի մեծ խաչն Ա. Թարգման Մ. Մաքսիմովի և զանազան պատուանշաններ ուրիշ պաշտօնէից։ Նոյնպէս Թագովօի մեծ խաչը Յունաց Պատրիարքարանին մեծ Լոգոթէթ Արիստարքի պէյի

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ.—Մ. Վլատան Եորկէվիչի և Յունաց Ս. Պատրիարքին տեսակցութիւնն առջի օրը մէկ ժամ տեւեց։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ռուսական նաւատորմը Դեկտ.ի սկիզբներն Իզմիրի նաւահանգիստը կ'սպասուի։

ՊՐՈՒՍԱՅԷ մեզ կ'գրեն Նոյմ. 1/13 թուով.—«ԵՇ.է սկսեալ ձիւն կ'տեղայ անընդհատ. այսօր ՇԲ. ճիշտ 80 սանդիմէթր է. սաստիկ ցուրտ. ածուխն սպառած եւ քիլոն 30 փր. է. միայն օր մը Թաղապետութեան պաշտօնեայք բաժնեցին ածուխ աղքատաց՝ քիլօն 15 փր. էն։ Շատ տուներ փլած եւ փլչելու վրայ են։ Շոգեկառքի երթեւեկութիւնը վաղը կ'վերսկսի. խոզակի առեւտուր չկայ. մետաքսն 2·8 անգ. կ'ընէ։»

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻԻ Ընկերութեան պաշտօնատարք յառաջիկայ շաբթուն վերջերը Բարիզի մէջ պիտի գումարին Ընկերութեան Կ. Պոլսոյ կեդրոնական վարչութիւնը բարեկարգելու։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.— Քաէտի Լիմէնի Ղալաթիոյ ճիւղին մէջ առջի օրն արկած մը պատահեցաւ։ Կազին ժամացոյցն որ սանդուխին տակ կ'գտնուի, նախընթաց օրը նորոգուած էր։ Առջի օրը տեսնուեցաւ թէ կազ կ'ցնդի։ Իրիկուան երկու խրուաթ պահապան վար իջան ժամացոյցը գոցելու։ Մութին մէջ խրուաթներէ մին բանալին կ'փնտռէր. միւսը ճրագ մը վառեց, բայց հազիւ թէ լուցկին վառած էր պայթում մը տեղի ունեցաւ. երկուքն ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան, մանաւանդ մին որուն գլուխն ամբողջովին այրեցաւ։ Միւս պահապաններն անմիջապէս օգնութեան փութացին. ասոնց առաջինն ալ վիրաւորուեցաւ։ Նոյն միջոցին փողոցէն կազին ճամբան գոցեցին, որով աւելի մեծ աղէտի մը առաջքն առնուեցաւ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Լօրէլէյ շոգենաւն անցեալ ԲՇ. Տիրայէ Աղեքսանդրիա գացեր է, հոն զինուորական ծառայութեան տարիքն ունեցող գերման հպատակներն իրենց երկիրը տանելու։

ՓԻԼԻՊԷԻ մէջ աւստրիացի երգչուհի մը սպաննող հարիւրապետ Պոյչէվ, որ տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր, Փիլիպէի բանտին պատը ծակելով փախչիլ փորձեր է, սակայն չէ յաջողեր։

ԱԾՈՒԽ.— Երէկ առտու Իզմիթէն ու Զադալճայէն 12 նաւ ածուխ բերուեցան մայրաքաղաքս։ Իզմիթի շրջակայքը լերանց մէջ թէեւ 200,000 օխա ածուխ կայ, սակայն լեռները ձիւնով ծածկուած են և օդերու բացուելուն կ'սպասեն փոխադրելու համար։ Շիլէէն ու Եալովայէն մէկ միլիոն օխայէ աւելի ածուխ պիտի բերուին։

ՆՈՐ ԿՇԻՌՆԵՐ.— Մոնիդէօր՝ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ նոր կշիռներու առթիւ խանութպաններու շահագիտութեանց վըրայ. վասն զի առէ առաջ ինչ գին որ էր մէկ օխայի, նոյն գինը կ'ուզեն, և ժողովուրդը 22% կ'վնասուի։ Ածխավաճառաց վրայ մասնաւորելով, մինչ կառավարութիւնն 100 օխան 50 ղրշ.ի ծախել կ'հրամայէ, ասոնք 100 քիլօն այսինքն 78 օխան 50 ղրշ.ի ծախեն։

ՀՐԴԵՀ.— Այս գիշեր ժամը 9ին հրդեհ ծագեցաւ Պոլսոյ Վէֆա թաղին մէջ փայտաշէն երեք տուն այրեցան։

ԿՐԵՏԷԻ կարօտելոց Իզմիրէ 15,000 պարկ ալիւր ղրկելու համար, տեղական կառավարութիւնը բանակցութիւններ կ'կատարէ վաճառականաց հետ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ Նախագահ Սայիտ փաշա հիւանդութեան պատճառաւ ներկայ չգտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ երեկի նիստին։

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱԽՈՐԴ դեսպան Ֆոն Սաուրմա Եէլչի աղջիկը Պոլսէն մեկնելու պահուն՝ իր ձեռագործն եղող գեղեցիկ արկղիկ մը նուիրեր է Բարեգործական Պազարին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆերտինանտ իշխանը Սոֆիայէ Վառնա գացեր է։

ԹՈՐՓԻԼԱՆԱՒ.— Պէրք-էֆշան, Էժտէրը, Դէրօթէֆը և Թէմֆիէ թորփիլանաւերն առջի օրը Դարդանէլէ հոս ժամանեցին և Թէրսանէ մտան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանատունն առջի օրը Թարաբիայի ամարանոցէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանին կինն իր զաւակաց և մօրն հետ երէկ առտու մայրաքաղաքս դարձաւ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Էտիրնէէ կ'գրեն թէ Տիգրան էֆ. Գալուստեան անուն երիտասարդ մը մէկ քանի օր առաջ անձնասպան եղեր է։ Լաւ ընտանիքի կ'վերաբերէր և քաղաքին հեռագրատան մէջ պաշտօնեայ էր։ Ուզած էին զինքն հեռու տեղ մը ղրկել պաշտօնով. երիտասարդը մերժած և այդ պատճառաւ պաշտօնէ դադրած էր։ Ընտանիքին գլխաւոր նեցուկն ըլլալով, պարապ մնալէն ի վեր շատ աշխատած էր գործ գտնելու, բայց չէր յաջողած. վերջապէս յուսահատելով Սարայ Իչի գացեր և հոն Թաւուղ Օրման լիճին մէջ ինքզինքը նետելով վերջ տուեր է իր կենաց՝ զերոյէն վար 10° աստիճան ցուրտ օր մը։ Յետոյ դիակը գտնուեր է։

ՏՐԱՄ ՄԸ Ի ԲՈՐՏԷԼԻՕ.— Իզմիրէ Նոյեմ. 3/15 թուով կ'գրեն թէ անցեալ ՇԲ. Իզմիրի Բօրտէլիօ թաղը Մ. Ալիոթիի բնակարանին մէջ սոսկալի ոճիր մը գործուեր է։ Իտալացի գործաւոր կին մը իր էրկանը գէշ վարմունքին չդիմանալով երկու շաբաթ առաջ Մ. Ալիոթիի տունն ապաստանած էր, ուր կ'խնամէին զինքը։ ՇԲ. իրիկուն էրիկը Մ. Ալիոթիի տանը պատէն վեր ելնելով պատշգամին մէջ կինը նշմարեր, վրան յարձակեր և դաշոյնով երկու տեղէն վիրաւորեր է։ Կինը վայրկենապէս մեռեր է։ Մարդասպանն, որուն անունն է Բոլլէգօ և վաղեմի չարագործ մ'է, անմիջապէս իտալեան հիւպատոսարանն երթալով անձնատուր եղեր է։ Էրիկը գանգատեր է թէ կինը լաւ չէր նայեր իր զաւակները։ Կ'կարծուի թէ էրիկը մտային խանգարում ունի, զի մայրը 25 տարիէ ի վեր հիւանդանոց կ'գտնուի։

ԴԵՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ԲԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Պաղչէ-Գափու, Համիտիյէ ճատտէսի, Թիւրպէին ճիշտ դիմացը Թիւ 21

Այս անգամ Եւրոպայէն ձմեռուան համար զուտ անգլիական և գաղղիական ճաշակաւոր ապրանքներ բերել տուած ըլլալով, չափու վրայ կ'պատրաստէ ամէն տեսակ զգեստեղէններ և ձեւի վայելչութեամբը գոհ կ'ընէ բոլոր յաճախորդները։ Կ'յանձնարարուի ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ այցելել սոյն վաճառատունը։ —Գիները չափաւոր և յարմար։ 30—6

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ.—Վաճառատանս երբեմն պաշտօնեայ, Սկիւտարցի Թորգոմ Խաչատուրեան՝ պաշտօնէն արձակուելէն վերջ՝ յաճախորդաց ոմանց ներկայանալով իմ անուամբ գանձումներ ըրած և այլ և այլ անձերէ դրամ շորթած ըլլալով, կ'փութամ յայտարարել թէ յիշեալ Թորգոմ Խաչատուրեանն այլ եւս ո՛րևէ առնչութիւն չունի վաճառատանս հետ, և թէ օրինաց տրամադրութիւնք իր նկատմամբ ի գործ դըրուելու մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են արդէն։

3 Նոյ. 97. ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷՉՎԷՃԵԱՆ

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիւթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Սանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զօրաքճեանց դէմ)։

Գաւառներէ յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Արխովէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ.— Հետեւելով համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, [illegible] կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

ՍԵՂԱՆԱԽՕՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Թէ Եւր. եւ թէ Ղալաթիոյ Սակարանաց մէջ գիները գրեթէ նոյն են դարձեալ եւ գործառնութիւնք սակաւ։ Եղած փոքր տարբերութիւնք հետեւեալ թուանշաններէն կ'երեւին։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսոլիտէ Մէտի Դ. Օ. Ո.		24	08
Ամէնէն բարձր գին	»	24	10
Ամէնէն վար գին	»	24	08
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		113	—
Ամէնէն բարձր գին		113	37½
Ամէնէն վար գին		113	—

ԲԱՑՈՒՄ, 6 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնս. Մէտի Դ. Օ. Ո.		24	08
Ռումէլիի երկաթուղի Ֆր.		113	25
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Պանքա	»	14	35
[illegible]	»	7	—
Երկրագործական Պանքա	»	9	—
Սոս. Օթ. Շամ. է Վալ. Ա. Ռ.		3	07
Օսմ. Ապահ. ընկեր	»	4	02
Թրամուէյ բաժնեթ.		687	20
» ժուիսանս		235	—
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		496	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	329	—
Թարաֆ Կ. Պոլսոյ	»	460	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		2	12½
» մէկ ամսուան »	»	—	—
Ռումէլի երկ. ութ օրուան »	»	—	—
» » մէկ ամսուան »	»	—	—

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	10
Անգլիական ոսկի	»	109	34
Բօլ էմբէրիալ	»	89	30
Բրիմից	»	51	07
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107	32
Ռուպլի Թղթադրամ Օ. Ո.		8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109	3/16
Փարիզ 3 » ֆր.		23	—
[illegible]	»	10	88⅜

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ 17 Նոյմ.

Օսմ. քոնս. Մէտի Ա.	Ա. Ո.	66	—
» » » Բ.	»	43	—
» » » Գ.	»	24	50
Դ. բաց.	»	—	—
Դ. գոց.	»	22	—
Փոխառութիւն Գասա	»	—	—
» Օսմ. 3½%	»	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	56
Ալթընի երկաթուղի	»	15	50
Եգիպտական Միացեալ	»	106	75
Անգլ. քօնսօլիտէ		113	43
Հելլենական 5%	»	33	—

Մօնօբօլ հելլենական 4%	»	36	—
Ռանթ » 4%	»	27	—
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	—	—
» Նոր » 6% 1892	»	—	—
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	353
Դրամազեղչ	»	3	—

ՎԻԷՆՆԱ, 17 Նոյմ.

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		—	—
» Լոնտոնի վրայ	»	119	85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	52	—
Օսմ. Ռէժի	»	152	—

ԲԱՐԻԶ, 17 Նոյմ.

Օսմ. քօնս. Մէտի Դ. բաց.	ղրշ.	22	12
» » » գոց.	»	—	—
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	—	—
Օսմանիէ	»	395	—
Ռումէլիի արգաթուղի	ֆր.	114	50
Օսմ. Ռէժի	»	326	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	590	50
Ֆրանս. Ռանթ 3% Գ. Կ.	»	103	82
Քաէտի Լիմէնի	»	787	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	—	—
Իտալական Ռանթ	»	94	15
Սպանիական արտաքին	»	60	75
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	185
Դրամազեղչ	»	02	—

ՀՈՒՆԳԱՐԱՅԻ ՏՔԴ. Ա. ՖԷՆՔԷՕՎԻ

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Յիշեալ բժիշկն որ երկար տարիներու փորձառութեամբ ներքին և արտաքին ինչպէս նաեւ մանկական հիւանդութիւններ դարմանելու մէջ մասնագիտութիւն ձեռք բերած է, փոխադրուած է ի Կէտիք-Բաշա, Պալի Բաշաի զառիվերին վրայ թիւ 16 տունն, ուր բաց ի կիրակիէ ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ ԳՇ. եւ Ուր. աղքատ հիւանդաց ձրի կ'նայի ժամը 3էն մինչև 6։

ՏՔԴ. ՏԻԿԻՆ ՖԷՆՔԷՕՎԻ ևս որ վկայեալ է նո՛յն համալսարանէն իբր առաջնակարգ մանկաբարձ բժշկուհի, կը դարմանէ նոյն տան մէջ իրեն դիմող հիւանդները։ 10—5

ՎԻԳԴՈՐ ԴԻՐԻՆԿ ԵՒ ԵՂԲ.

ԲԵՐԱ, Nº 505—511 ԲԵՐԱ

50% ԶԵՂՉ

Վիգդոր Դիրինկ և Եղբարց Բերայի մասնաճիւղն այսօրուընէ 1/13 Հոկտ. 97 ԴՇ. սկսեալ կանանց և աղջկանց զգեստեղինաց տարեկան վաճառումը կ'սկսի։ Վերջին նորաձեւութեանց համեմատ և ընտիր կտաւներէ պատրաստուած փոքր և մեծ մանթօներ, քազմիրէ եւ բելիւշէ ժաքէթներ, բէլըրին, կտաւէ, մետաքսէ և բէլիւշէ, պօլէրօ տեսակներ ու կանանց և աղջկանց համար պատրաստ հագուստներ։ Ընթերցողաց կ'յանձնարարուի այցել այս մեծ վաճառատան Բերայի ճիւղն, և օգտուիլ առիթէն։ 25—13

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐ

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

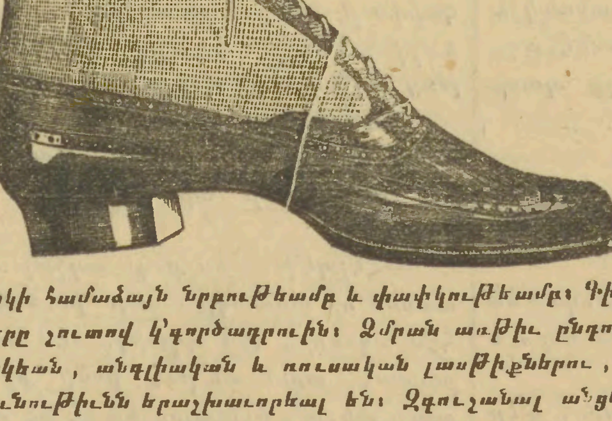

Այս մեծ և բարեհամբաւ հայ կօշկատան մէջ, հաստատուած քառորդ դարէ ի վեր, խնամքով կ'պատրաստուին ճաշակաւոր եւ հաստատուն կօշիկներ, կիսակօշիկներ, ձմրան կրկնակօշիկներ արանց, կանանց և մանկանց համար. նաեւ մուճակներ, հողաթափներ, ևլն., չափաւոր գներով, ֆրանսական ընտիր կաշիով, և ամէն ճաշակի համաձայն նրբութեամբ և փափկութեամբ։ Գիները չափաւոր։ Ապսպրանքները շուտով կ'գործադրուին։ Ձմրան առթիւ ընդունուած է մեծ պաշար ամերիկեան, անգլիական և ռուսական լաստիկներու, որոց նորութիւնն և տոկունութիւնն երաշխաւորեալ են։ Զգուշանալ անցեալ տարուան լաստիքներէն որք իբրեւ նոր կ'ծախուին ուրիշ տեղեր, և շուտով կ'ծակին։ Դիմել՝

ՂԱԼԱԹԻԱ, Գօֆօյօն խանի վարի անկիւնը, թիւ 9.
ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ, թիւ 211։ 20—2

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԸՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ· ՆԱՅՏԼԻՆԿԸՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎՍՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եւին։ 2. Գարաքէօյի մօտ թիւ 120, Շէյլի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի թիւ 11։ Եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դիմաց թիւ 13.

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒԼՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ԾԱԽՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ· — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ՝ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԲԱՔԵԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝

ՊՕԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ՝

Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և Գատը գիւղ.

«Պին պիր Չէշիտ» Պանճէ Գաբու.

Դեղարան Գասապեան Պանճէ Գաբու.

» Մաննի՝ Կամուրջին գլուխը.

Մահմուտ Փաշա Բիւրքճի խանի դիմաց Թիւ 131 մագի ներկ ծախող Աբամ Սողանճեանի քով։

ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. — Պօն Մարշէ.

«Էքօնօմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ.

«Ալապուտէօզ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311

Ընդհ. ներկայացուցիչք Արեւելքի

Հ. ԵՒ Ա. ՍԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Ռօհաֆճի Խան, Ստամպօլ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԳՈՒՄԱՐ

970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Փարիզ, 16, Րիւ տիւ Քադր-Սէփթանպր եւ 1, 3 Րիւ դը Լա Փէ, 1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագրեալներու վճ. 1,219,000,000

1896 ի տարեկանն

Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000

1897 յունուար 1

Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա 43,000,000

Յաւելեալ դրամագլուխ 138,000,000

Արդի ապահովագրութիւնք 4,285000000

Տիեզերական ապահովագիր

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս՝ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ձ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան

Ղալաթիա

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿ — ՍԷՅԼԱՆ — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Եավրուեան և Խօճաօղլեան

Ճէլալ Պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10.

MARQUE DEPOSÉE

Ամէնէն ընդարձակ թէյի վաճառատունն ի Կ. Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ. Տէրութեան ամէն կողմերը։ Գաւառաց ապսպրանքները փութով և խնամով կ'գործադրուին։ Չինական, Հնդիկ, Ճավայի և Սէյլանի ընտրելագոյն թէյք, ուղղակի բերուած, կ'գտնուին հոն։ Թէյի նոր հունձքն սկսած է գալ։ Զգուշացէք սոյն վաճառանիշին կեղծերէն։

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և ԽՕՃԱՕՂԼԵԱՆ ստորագրութիւնը։ 80—29

ՄԻՀՐԴԱՏ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Կ'ծախէ ճաշակաւոր եւ հաստատուն հովանոցներ՝ մետաքսէ և բուրդէ։ Կ'խնդրէ որ ծանօթք եւ բարեկամք եթէ հովանոցի պէտք ունենան, իրեն դիմեն։ Պատրաստ է գոհ ընել զիրենք թէ՛ ապրանքի լաւութեամբ և թէ աժանութեամբ։ Հովանոցներու հինցած կերպասներն ալ կ'փոխէ։

Ղալաթիա կամուրջին դէմ Գոմիսիոն խանի անկիւնը։ 20—11

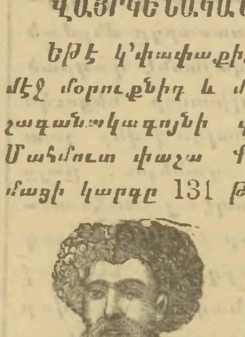

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Եթէ կ'փափաքիք հինգ վայրկենի մէջ մօրուքնիդ և մազերնիդ սեւ կամ շագանակագոյնի փոխել, դիմեցէք Մահմուտ փաշա Բիւրքճի խանի դիմացի կարգը 131 թիւ Արամ էֆ. Սողանճեանի վաճառատունը։ Հոն տեսնէք մազի ներկի ջուրն անմնասնելութեան պարզուած է ի Բարիզ, և մազերուն տուած փայլունութեամբ, կակղութեամբ եւ գործածութեան դիւրութեամբ, փորձով հաստատուած է թէ մինչեւ ցարդ Եւրոպայի մէջ պատրաստուած ջուրերէն անմրցելի կերպով լաւ է։

ՇԻՇԸ ՄԷԿ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԲԱՒԷ. — ԳԻՆԸ ՉԱՓԱՒՈՐ

Կեղծերէն զգուշանալու համար միմիայն շիշը պարունակող տուփին վրայի ստորագրութեան և մարքային ուշադիր եղէք։

Սոյն վաճառատան մէջ կ'գտնուի նաեւ սեւ մազերը գեղեցկնելու համար ջուր, և մասնաւորապէս մազի իւղով խնամով պատրաստուած ներկեր՝ սեւ, խարտեաշ եւ շագանակագոյնի փոխելու։ 20—12

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA À ST PÉTERSBOURG

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս

Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մուսդաֆա տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար

ՔԼԷՕՏՕՐ ՔԼԷՔԵՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և ատոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

ընդ մէջ ՀԸԼԻ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտալօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճրինօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքզ	1713	Քլէսօ	1053	Րինալտօ	1663
Ափօսդօ	2377	Տինամօ	504	Քօլբինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էպրօ	2464	Քօմօ	1700	Րօմէօ	1789
Պօրօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	18[illegible]
Պրավօ	1076	Էրադօ	1481	Լէբանդօ	2271	Սարֆօ	1113
Պրիւնօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիբիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սբէրօ	1200
Գալիբսօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարդէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գադօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Զիքակօ	2729	Կօզօ	1011	Մէլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրօտնօ	1695	Մոնդէպէլլօ	1735	Թօրբիտօ	487
Գլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2419	Ուրպինօ	2429
Գօլօր	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գօմօ	1497	Հինտու	3720	Օնիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկ	2906	Հօրադիօ	3600	Օնթարիօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Գօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհ. վաճառքով Հըլէն նոր հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Ճօռճօ շոգենաւը, նաւ. Թէյճ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն նոր հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ.

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի և Արեւելից միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Աւմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինհօ	800
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Հովայեան շոգենաւը, Նաւապետ Լօկան, Լիվրբուլէն կ'սպասուի ընդհ. ապրանքով դէպ ի 3 Նոյմ.։

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1

Ղալաթիա

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ԻՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ

Կ. Պոլիս, Նօ 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի. (17)

ՔԱՍԻՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Ընտո՞ր կ'ըլլայ հապա.

—Սանկ մէկ երկու հարիւր ոսկիով ուզես նէ, աղուոր աղջիկ մը կայ ծառքիս տակը քի՛, աղջիկ.

—Երկու հարիւր ոսկին ալ պիպէր չըլլար ընծի։

—Քա հէլպէ՛թ, ա՛ն անանկ է ամմա, Նըրաիօմին շատ ուզես նէ աղջկանն օլուրին օլմազին աչք պտոր կոցես քիչ մը։

—Ի՞նչ ընելու եմ։

—Է եա՛, անքի մութլախ շատ փարա որ կ'ուզես նէ, աղջկանը վրայ մտմտալու չես.

—Ըսել է քի քէօռ ես, թօփալ ես խապուլ ես, ըսելու փարաներուն նայելու եմ.

—Չէ՞, անանկը չէ ամմա, ո՞ւր է քի սանկ վարդի պէս աղջիկ մը առնես...

—Ես ալ գտնամ նէ կ'առնեմ։

Թագուկ տուտուին համար թէեւ քիչ դրամօժիտով եւ կամ առանց դրամօժիտի աղջիկ կարգելը չահաւոր էր, սակայն նկատելով որ Յակոբիկ գեռ նոր ճամբայ ելած էր աղջիկ փնտռելու և ուրիշ երիտասարդներուն պէս յուսահատած չէր տակաւին, երազած շատ մը հրապուրիչ ամուսնութիւններուն միջտ ապարդիւն վախճանի մը յանգիլը տեսնելով, տ. ամաբանական չսեպեց երկարօրէն յամառիլ «կա՛մ ֆէրէջէին աղջիկ» եւ կամ՝ ղոս Նըրաիօմայի սկզբունքին վրայ, ուստի համակերպութիւն կեղծելով։

—Քեզի պէս անըրման կորինճին հախին չէ խօսքս, օրթալի, ըսաւ. քեզի եալվար եղողը, ծառքդ պագնողը թող աղջիկ տայ պօլ քեսէներով։

—Չէ՛ ճանըմ անանկը չէ ամմա, սանկ կարգուելէն ետքը, պարէ քիչ մը անկաճը տինճ ըլլալու է մարդուն։

—Հէլպէ՛թ, ես քեզի աղջիկ մը առնեմ որ տեսնողը մատը խածնէ, հէմ աղուոր, հէմ պզտիկ, հէմ հարուստ, տուն ան ըսէ ինծի քի, տուն փեսա՞յ եղթալու ես չէ նէ մի աղջիկը տունդ պըտոր առնես։

—Չէ՛, տուն փեսայ չեմ երթար։

—Անանկ է նէ ի՛մ սկիւտար աղջիկ մը կայ, սաբր քուկին ուզածդ։

—Ընտո՞ր աղջիկ։

Երկան պօյլու ծկան գիրուկ պույսայի աղջիկ մ'է ամմա, չիյտեմ քի ի՞նչտար Նըրաիօմա կրնան տալ։

—Իշթէ իմին միտքս հասկցար ա՛, ալ անոր կէօրէ խապար մը բեր ընծի.

—Աղէկ զաւակս ամմա, աֆ կ'ընես քեզի համար նէ՞ճի է տէյի հարցնեն նէ ի՞նչ ըսեմ։

—Խալբախճըլար Պաշի խանութպան ըսէ, Յակոբ Կառիկեան։

—Գուզում Յակոբիկ աղա, սա ըսածներդ թուղթի մը վրայ կրէիր տէ տայիր, զէրէմ միտքս չի մնար. ո՛ւյ սա ինչտար ուշացայ, հայտէ պաֆօրիս փարան ալ տուր տէ, ես քեզի առաջ սաված խայըրլը խապար մը կ'պերեմ իչալլահ։

Եւ Խալպալըճըլար խանութպանին հասցէն պարունակող թուղթի մը կըտորն ու քանի մը ղըշ առնելով մեկնեցաւ խանութէն, իսկ Յակոբ Կառիկեան թէեւ խորամանկ երիտասարդ, թէեւ իբրեւ խանութպան, մարդ համոզելու արհեստին քաջավարժ, սակայն չկրցաւ անտարբեր մնալ Թագուկ տուտուին համոզկեր խօսքերուն առջեւ, ու միամիտ մարդու մը պէս սանձն յանձնեց այս անծանօթ պառաւին ձեռքն, որ գիտցածին պէս գործածէ իր անունն, հրապարակէ զայն, քարէ քար զարնէ, մինչեւ որ յաջողի ձեռք բերել պահանջուած աղջիկն ու հազար ոսկիի դրամօժիտը։ Այս պարագան Կառիկեանի երկու դրացիներուն ալ ուշադրութենէն չվրիպեցաւ, որք Թագուկ տուտուին խանութ մտնելէն կռահած էին Յակոբիկի ամուսնական ձեռնարկ մ'ունենալն ու Խալպալըճըի ճանկն իյնալը։

Անոնցմէ տարէցն որ ինքնօղնութեամբ բաւական զարգացած էր և լրագրական տիտղոսով կրնար պարծիլ, երիտասարդ դրացիին դառնալով։

—Կ'տեսնի՞ս կոր, Արշա՛կ, Յակոբիկին խանութը բաներ մը կ'անցնի կոր նէ, ըսաւ։

—Ես ալ ժամէ մ'ի վեր անոնցմով կ'զբաղիմ կոր պատասխանեց երիտասարդն, որ բաւական գոհացուցիչ դաստիարակութիւն ստացած ըլլալով քիչ շատ մշակուած միտք մ'ունէր։

—Ի՞նչ ըսիր կնկանը մարդ համոզելուն.

—Շիտակն ըսելիք չկայ, կարծեմ քանի մը ղըշ ալ ստակ բրցուց Յակոբէն։

—Մեզի գրպանէն կ'հանէ եա՛ մարդ համոզելուն կողմէն։

—Մեզի պէս խանութպաններուն խօ՞սքը կ'ըլլայ աս կնկանը քով, Յակոբիկին պէս կծծի մը ստակ առնե՜լ, չիտակն ամէն լեզուի գործ չէ, Թուղթ մ'ալ ասաւ ձեռքէն, ան ինչ էր արդեօք.

—Ան ալ Յակոբիկին անունն ու մականունն ըլլալու է.

—Ի՞նչ պիտի ընէ.

—Ամէն մտած տունէն պիտի հանէ ցուցնէ [illegible] տեսնայ [illegible] Յակոբիկին [illegible] թուղթէն [illegible] պիտի քաշէ [illegible]։

—Շիտակն ալ զարմանալու բան, Յակոբիկին պէս [illegible] երիտասարդի մը [illegible] հաւատայ։

—Դուն եթէ Յակոբիկին տեղ ըլլայիր ի՞նչ պիտի ընէիր, [illegible] ներուն ձեռքը պիտի չինէի՞ր։

—Ե՛ս, Աստուած չընէ որ ասանկ [illegible] ձեռքով [illegible] ընել տայի, [illegible] մէկ աղջիկ [illegible] ռութիւններովը կ'ամնար կ'երթար։

—Ո՜հ, ատ բաւծդ աշխարհիս ամէնէն աղէկ ամուսնութիւնը կ'ըլլար, եթէ կարգուելու ատենն ալ աս խելքին մնայինք, բայց բան մ'ըսել չէ, մարդ իր խելքին [illegible]

—Բայց ո՞վ [illegible]

—Քեզի պէս զարգացած մարդիկ.

—Ինչ կ'ըսես, Կարապետ աղա, [illegible]

—Բաւծս [illegible] է, որ [illegible] փորձերով [illegible] մարդիկ [illegible] խելքն ալ [illegible]։

(Շար.)